

Inga Vainiala

”En vielä tiedä minne polkuni vie”
ITSENÄISTYMISSYKSIKÖ METSÄMAAN NUORTEN
HYVINVOINTI JA ASIAKASTYYTYVÄISYYS

Sosiaalialan koulutusohjelma
2013

EN VIELÄ TIEDÄ MINNE POLKUNI VIE

Vainiala, Inga
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaali-alan koulutusohjelma
Joulukuu 2013
Ohjaaja: Rajaniemi, Kari
Sivumäärä: 55
Liitteitä: 3

Asiasanat: hyvinvointi, lastensuojelu, nuoruus, asiakastyytyväisyys

Opinnäytetyöni aiheena on selvittää millaisena itsenäistymisyksikössä asuvat nuoret kokevat oman hyvinvointinsa. Tarkoituksena on kartoittaa nuorten asiakastyytyväisyyttä sekä tältä pohjalta kehittää itsenäistymisyksikön toimintaa.

Tutkimukseni pohjana olen käyttänyt tietoa nuoruudesta, nuorten hyvinvoinnista, itsenäistymisestä sekä lastensuojelulaista.

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus. Aineiston tutkimukseeni sain haastatteleamalla kuutta itsenäistymisyksikössä asuvaa nuorta. Toteutin haastattelut teemahaastatteluina. Analyysimenetelmänä työssäni käytin sisällönanalyysiä. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä yksityisen lastensuojelulaitoksen kanssa Porissa.

Tutkimuksen tuloksista voi todeta, että nuoret voivat oman kokemuksensa mukaan hyvin. Nuoret kuitenkin kaipaavat enemmän aikuisen aikaa ja yhteistä tekemistä omaohjaajan kanssa. Kehittämisaikatuksena nousikin omaohjaajahetkien lisääminen ja ohjaajien toivottiin viettävän vähemmän aikaa toimistossa.

Ystävät ja kaverit olivat monelle nuorelle tärkeä asia. Metsämaalla asuvista nuorista oli tullut toisilleen tärkeitä. Nuoret myös kokivat, että saavat tavata kavereitaan vapaasti Metsämaalla ja ulkopuolella.

Nuoret toivat esille myös paljon muita asioita, joita he pitivät myös hyvinä ja toimivina itsenäistymisyksikön toiminnassa. Samoin nuorilta tuli myös kehittämis ehdotuksia.

I DON'T KNOW WHERE MY PATH WILL TAKE ME YET

Vainiala, Inga

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in social services

December 2013

Supervisor: Rajaniemi, Kari

Number of pages: 55

Appendices: 3

Keywords: welfare, child protection, youth, customer satisfaction

The purpose of this thesis was to describe the welfare of young people living at the child welfare institution experienced and based on this information improving the child welfare institution in the future.

I have based my thesis on the information about youth, welfare of young people, independence and law of childcare.

The thesis of my studies is a qualitative one. The substance of the thesis I received by interviewing six young people living at the child welfare institution. Theme interviews formed the base of this qualitative research. The thesis was made in cooperation with an independent child welfare institution in Pori.

About the results of the thesis I may summarize that the adolescents felt that they did well. They need more time and attention from adults. The adolescents wanted their supervisors spend less time in the office and more time with them.

Friends were important part of the adolescent's life. They had become very close to one other. They felt that they could meet their friends freely in the child welfare institution and outside.

The adolescents told many things that they felt were good about the child welfare institution. They also mentioned things that they hope would improve in the future.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	NUORUUS.....	7
2.1	Nuoruus ja nuoruuden vaiheet	7
2.1.1	Keskinuoruus	8
2.1.2	Myöhäisnuoruus	9
2.2	Hyvinvoinnin tukipilarit.....	9
2.3	Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma.....	10
3	LASTENSUOJELU	11
3.1	Lastensuojelun tehtävät.....	11
3.2	Avohuollon tukitoimet	12
3.3	Kiireellinen sijoitus.....	13
3.4	Huostaanotto ja sijaishuolto.....	14
3.5	Jälkihuolto.....	16
4	ITSENÄISTYMISSYKSIKÖ METSÄMAA.....	17
4.1	Lehmuskolo.....	17
4.2	Yksikön esittely	17
4.3	Umbrella-työkirja.....	19
5	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN	20
5.1	Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimustehtävä	20
5.2	Teemahaastattelu tutkimusmenetelmänä	20
5.3	Haastateltavien valinta ja haastattelu.....	21
5.4	Aineiston käsittely	22
5.5	Eettisyys ja luotettavuus	22
6	TUTKIMUKSEN TULOKSET	23
6.1	Elintaso	24
6.1.1	Asumisolot	24
6.1.2	Hyvät ja huonot puolet Metsämaalla asumisessa	26
6.2	Koulutus ja työllisyys	28
6.3	Tulot.....	30
6.4	Terveys.....	33
6.5	Sosiaaliset suhteet	34
6.5.1	Perhe	34
6.5.2	Ystävät ja seurustelu.....	36

6.5.3 Suhteet ammattilaisiin	39
6.6 Itsensä toteuttaminen	42
6.6.1 Harrastukset	42
6.6.2 Vaikuttaminen	44
6.6.3 Arvostaminen	46
6.7 Itsenäistyminen	48
7 YHTEENVETO JA POHDINTAA.....	50
LÄHTEET.....	54
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Olen kiinnostunut lastensuojelusta ja suoritin yhden harjoitteluni sekä toimin sijaisena Itsenäistymisyksikkö Metsämaalla. Päädyin lopulta tekemään tutkimukseni kyseisessä lastensuojelulaitoksessa asuvien nuorten hyvinvoinnista. Olin kiinnostunut erityisesti heidän omasta kokemuksestaan ja näkemyksestään.

Lastensuojelulaitoksessa asuvilla nuorilla on samat kehitystehtävät kuin muillakin nuorilla. Aikuiseksi kehittyminen saattaa kuitenkin olla haastavampaa heille, sillä monesti heiltä puuttuu perheen tuki. Lastensuojelun piirissä oleva nuori on saattanut kokea asioita, joita monet eivät koe koko elinaikanaan. Nämä nuoret tarvitsevat kokonaisvaltaista apua, joka vaatii niin perushuolenpitoa kuin hyvinvoinnin tukemistakin. Haastatteleamalla nuoria haluan tuoda heidän äänensä kuuluviin.

Tavoitteena on siis tuoda nuorten ääni kuuluviin ja selvittää millaisena lastensuojelulaitoksessa asuvat nuoret kokevat hyvinvointinsa. Nuoret ovat asiantuntijoita omissa asioissaan. Haluan selvittää, mihin asioihin he ovat tyytyväisiä Metsämaalla ja millaisia kehitysehdotuksia heillä on sekä missä asioissa he tarvitsevat lisää tukea.

Aloitan opinnäytetyöni katsauksella nuoruuden kehitystehtäviin ja nuoruuden vaiheisiin, jotka luovat pohjaa tutkimusosuudelleni. Teoriaosuudessa avaan myös lastensuojelulakia. Haluan avata näitä asioita, sillä koen niiden olevan huomattava osa opinnäytetyötäni.

Tutkimusosuudessa tuon esille nuorten mielipiteitä hyvinvoinnista. Sosionomin työhön kuuluu hyvinvoinnin lisääminen asiakkaiden keskuudessa. Rinnalla kulkeminen on myös tärkeä osa lastensuojelutyössä. Kun tiedostan, millaisia asioita hyvinvointiin kuuluu ja millaisena nuoret kokevat oman hyvinvointinsa, opin paremmaksi rinnalla kulkijaksi.

2 NUORUUS

Yhdysvaltalaisen professori Robert J. Havighurstin mukaan nuoruuden kehitystehtäviä on yhdeksän. Kehitystehtävät ovat kuin haasteita, joiden kohtaaminen ja joista selviytyminen mahdollistavat yksilön kehittymisen ja siirtymisen seuraavaan elämänvaiheeseen. Kehitystehtävät ovat Havighurstin mukaan:

- uuden kypsemmän suhteen muodostaminen molempiin sukupuoliin
- feminiinisen tai maskuliinisen roolin löytäminen
- oman ulkonäön hyväksyminen, oppia käyttämään ruumistaan tarkoituksenmukaisesti
- saavuttaa tunne-elämässä itsenäisyys, valmistautua avioliittoon ja perhe-elämään.
- vastuunotto taloudellisista asioista
- kehittää maailmankatsomus, arvomaailma ja moraali, jonka mukaan ohjaa elämäänsä
- sosiaalisesti vastuulliseen käytökseen pyrkiminen ja pääseminen (Dunderfelt 2011, 85.)

2.1 Nuoruus ja nuoruuden vaiheet

Nuoruuden alkamista on vaikea määritellä. Jokainen nuori kehittyy eri tavalla ja eri tahdissa. Yleisesti katsotaan, että nuoruus alkaa biologisista muutoksista, puberteetista. Fyysinen kehitys on suhteellisen helppoa jakaa eri ikävaiheiksi. Nuoruuden alkuvaiheessa sosiaalinen kehityskin muotoutuu usein samalla tavalla. Erityisesti kulttuureissa, joissa nuorta ympäröivä yhteiskunta pyrkii määrittelemään tarkasti kehitystä. Tällöin suurin osa nuorista toimii samalla tavoin. Persoonallisuuden kehitys on erityisen vaikeaa jakaa selkeiksi vaiheiksi. Yksilölliset kokemukset, luonteenpiirteet ja kulttuuri muokkaavat pitkälle persoonallisuuden

kehitysvaiheita. Erityisesti myöhäisnuoruudessa erot ovat suuria. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén. 2007, 18.)

Nuorisolain (72/2006) nuorella tarkoitetaan alle 29-vuotiasta. Nuorisolaissa ei ole mainittu alaikäraja, joten sen piiriin kuuluvat syntymästään lähtien kaikki, kunnes täyttävät 29 vuotta. Tämä on hyvin laaja ikäryhmä, joka kattaa kehitysvaiheet imeväisestä aikuisuuteen. (Aaltonen 2011, 19) Nuoruus voidaan jakaa kolmeen eri vaiheeseen: varhaisnuoruuteen (n. 11-14v), keskinuoruuteen (n. 15-18v) ja myöhäisnuoruuteen (n.19-25v) Aluksi nuorelle on tyypillistä oman fyysisen minän tutkiskelu. Fyysinen kehitys johtaa nuoruuden edetessä sukukypsyteen ja seksuaalisuuden heräämiseen. Psykkisellä tasolla nuori käy läpi omia tunteitaan ja muuttumisprosessiaan sekä muodostaa jatkuvasti itsenäisempää identiteettiä. Nuoruuden kognitiiviseen kehitykseen kuuluu abstraktin ja loogisen ajattelun taitojen kehittyminen. Sosiaalinen kehitys johtaa nuoren oman sosiaalisen ja kulttuurisen pääoman saavuttamiseen ja yhteiskuntaan integroitumiseen sekä myöhemmin ammatti-identiteetin löytämiseen. Myös eettiset pohdinnat tulevat uudella tavalla nuoren ajatusmaailmaan. Kodin ihanteet ja arvot alkavat näyttää vanhanaikaisilta ja jopa kyseenalaisilta. Aikuiskulttuurin ja kodin normien vastustaminen on nuoruuteen kuuluva normaali kehityshaaste. Taistelemalla normeja vastaan nuori muodostaa vähitellen oman maailmankatsomuksensa. (Aaltonen ym. 2007, 18.)

2.1.1 Keskinuoruus

Keskinuoruudessa (15-18-vuotiaana) pahimmat murrosikään liittyvät myrskyt ovat yleensä laantuneet. Nuori etsii omaa identiteettiään ja totuttelee muuttuneeseen olemukseensa. Irtiotto vanhemmista kuuluu tähän vaiheeseen, jossa nuori etsii uudenlaista suhdetta vanhempiinsa. Nuori tarvitsee tilaa itsenäistyä mutta edelleen vanhempiensa tukea ja aikaa. (Mannerheimin lastensuojeluliiton [www-sivut](http://www.mannerheiminlastensuojeluliiton.fi) 2013.)

Nuori irtaantuu vanhemmistaan ja luo omaa identiteettiään kokeilemalla ja etsimällä. Harrastukset, ihastuksen kohteet, hiusmalli ja mielipiteet saattavat vaihtua usein. Nuori pyrkii kertomaan käytöksellään itselleen ja vanhemmilleen, että hän on oma

itsensä eikä välttämättä vanhempien toiveiden mukainen yksilö. Nuori tarvitsee tilaa itsenäistystä ja on tärkeää, että nuori saa päättää omista henkilökohtaisista asioistaan, kuten mielipiteistään, musiikkimaustaan, huoneen sisustamisesta sekä siitä millainen ihminen hän haluaa olla. Vanhemmat ovat edelleen tärkeitä ja turvallisuuteen liittyvät rajat ovat vanhempien vastuulla. Nuoruudessa harjoitellaan sietämään ja hallitsemaan omia tunteita. Nuoret hallitsevat, purkavat ja käsittelevät tunteitaan esimerkiksi musiikin, lävistysten, pukeutumisen, elokuvien ja tietokonepelien avulla. Niiden kautta on mahdollista tutustua tunteeseen, pysähtyä sen äärelle ja kuunnella sitä. (Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut 2013.)

Monet tytöt ovat 15-vuotiaana jo kasvaneet fyysisesti naiseksi, pojilla fyysinen kehitys vielä jatkuu. Fyysisen kehityksen vauhti on yksilöllinen. Tytöt saattavat vertailla itseään muihin ja tuntee itsensä huonommaksi ja erilaiseksi. Toiset tytöt vastustavat kehon muutosta ja häpeävät muutoksia. Nuori tarvitsee hyväksyntää ja kannustusta vartalonsa muutosten hyväksymisessä. (Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut 2013.)

2.1.2 Myöhäisnuoruus

Myöhäisnuoruus käsittää ikävuodet 19-25. Tässä nuoruuden vaiheessa nuoren maailmankuva selkiytyy ja identiteetti vakiintuu. Nuori pohtii moraalisia ja eettisiä kysymyksiä, arvoja ja asenteita. Nuori pyrkii ratkaisemaan valintansa ja arvonsa omaa harkintaa käyttäen ja eikä ole enää niin ulkokohtaisesti ohjautuva. Haasteina on oman paikan ja roolin löytäminen, läheisyyden tunteen jakaminen pari- ja ystäväsuhteissa, kodista irtautuminen, koulutuksen ja urasuunnittelun aloittaminen ja sosiaalisesti vastuullisen toiminnan omaksuminen. (Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 80.)

2.2 Hyvinvoinnin tukipilarit

Lastenpsykiatri Raisa Cacciatoren mukaan nuorella on neljä tukipilaria, ikään kuin pöydänjalkaa, jotka kannattelevat ja tasapainottavat nuoren elämää. Ensimmäinen

pöydänjalka on nuori itse ja osana sitä hyvinvointi sekä onko nuori tyytyväinen itseensä, tavoitteisiinsa ja saavutuksiinsa. Myös itsensä hoitaminen, oman ajan antaminen ja miten viihtyy omana itsenään, ovat osa ensimmäistä pöydänjalkaa. (Cacciatore www-sivut 2013.)

Toinen pöydänjalka on yhteisöllisyys. Kokeeko nuori kuuluvansa osaksi yhteisöä ja yhteiskuntaa. Tähän liittyy myös, millainen merkitys koululla, työllä, suvulla, harrastusporukalla, luokkayhteisöllä ja vertaisryhmällä on. Nuorelle on tärkeää päästä mukaan ja saada kannustusta ja palautetta. (Cacciatore 2013.)

Kolmas pöydänjalka on läheisyys. Kokeeko nuori olevansa tärkeä jollekin ja onko ystäviä, joihin hän voi luottaa ja joiden kanssa voi jakaa syvimpiä tuntemuksia. Nuoren oman tyytyväisyyden kokemus on tärkeää näissä ystävyys- ja seurustelusuhteissa. (Cacciatore www-sivut 2013.)

Neljäs tukipilari on perhe. Tunteeko nuori kuuluvansa omaan perheeseensä vai onko suuntautumassa jo omaan kotiin ja perheeseen. Kokeeko nuori, että voi olla oma aito itsensä ja hänellä on oma paikka ja tehtävä perheessään. Perheeltään nuoren tulisi saada tarvitessaan tukea, apua ja lohdutusta ja vastaavasti antaa tukea myös muille perheenjäsenille. (Cacciatore www-sivut 2013.)

2.3 Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Lastensuojelulain 12 § mukaan kunnan on laadittava suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun kehittämiseksi ja järjestämiseksi kunnan toimintaa koskeva suunnitelma. Kunta voi tehdä suunnitelman yhdessä toisten kuntien kanssa. (Sosiaaliportti www-sivut 2013.)

Suunnitelma on lakisääteinen väline ohjata, kehittää ja johtaa lasten ja nuorten hyvinvointityötä kunnassa. Jatkossa se on osa kunnan vakiintunutta toiminnan suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin vuosirytmiiä. Suunnitelman sisältö tulee ottaa huomioon myös kunnan talousarviossa. Erityisesti lastensuojelun tarvetta ja lastensuojeluun varattavia voimavaroja koskevat kohdat sisältävät kunnan

talousarvion ja taloussuunnitelman kannalta keskeistä tietoa. (Sosiaaliportti www-sivut 2013.)

Tavoitteena on kehittää lastensuojelua niin, että se vastaa paremmin kunnassa asuvien lasten ja nuorten tarpeita sekä tukee vanhempia, huoltajia ja muita lapsen ja nuoren kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lasten ja nuorten hoidossa ja kasvatuksessa. Suunnitelman tulee olla lapsilähtöinen, eli toiminnan keskiössä on oltava lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin lisääminen. (Sosiaaliportti www-sivut 2013.)

3 LASTENSUOJELU

3.1 Lastensuojelun tehtävät

Lastensuojelun tehtävä on edistää lapsen suotuisaa kehitystä ja hyvinvointia sekä tukea lapsen kasvattajia lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa. Lapsen ja perheen ongelmia on pyrittävä ehkäisemään ja puuttumaan niihin riittävän varhain. Lastensuojelun tarvetta arvioitaessa ja toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. (Lastensuojelulaki 417/2007, 4 §.)

Lastensuojelu käsitetään laajasti lasten suojeluksi. Se ei ole pelkästään lastensuojeluviranomaisten toimintaa vaan koskee myös muita viranomaisia sekä kansalaisia. Lastensuojelulla on kolme perustehtävää, jotka ovat: lasten yleisiin kasvuoloihin vaikuttaminen, vanhempien tukeminen kasvatustehtävässä ja varsinainen lasten suojelutehtävä. Lapsen oikeuksista säädetään Suomen perustuslaissa, Euroopan ihmisoikeussopimuksessa sekä erityisesti lapsen oikeuksien yleissopimuksessa. (Sosiaaliportti www-sivut 2013.)

Ehkäisevää lastensuojelua toteutetaan esimerkiksi kouluissa, neuvoloissa ja päivähoitossa, silloin lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua eli varsinaista lastensuojelua ovat lastensuojelun tarpeen selvittäminen ja asiakassuunnitelman laatiminen, avohuollon tukitoimien

järjestäminen, kiireellinen sijoitus, huostaanotto sekä niihin liittyvä sijais- ja jälkihuolto. (Lastensuojelulaki 417/2007, 3 § 4 §.)

Kunnan velvollisuus on järjestää ehkäisevää ja lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua tarvittava määrä. Lastensuojelun tulee olla laadukasta eli sen tulee taata lapsille, nuorille ja perheille heidän tarvitsemansa apu ja tuki. (Lastensuojelulaki 417/2007, 11 §.)

Lasten ongelmia ehkäistään ja hyvinvointia edistetään monilla erilaisilla yhteiskunnallisilla toimilla. Kyse on lapsen elinympäristön turvaamisesta ja mahdollisuudesta leikkiin ja muuhun virikkeelliseen toimintaan. Se, millaiset arjen ympäristöt lapsella on, vaikuttavat suuresti hyvinvointiin. Myös päivä- ja varhaiskasvatuspalveluilla, kouluilla, harrastuksilla ja muilla yhteisöllä sekä lähiympäristöllä on suuri vaikutus lapsen kehitykseen vanhempien ohella. Yhteiskunnallisilla päätöksillä on myös suuri vaikutus lasten elämään. (Sosiaaliportti www-sivut 2013.)

3.2 Avohuollon tukitoimet

Avohuollon tukitoimet ovat ensisijainen keino verrattuna huostaanottoon ja sijaishuoltoon. Tukitoimien on kuitenkin oltava sopivia, mahdollisia ja riittäviä lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi. (Sosiaaliportti www-sivut 2013.)

Avohuolto tarkoittaa lapsen tai perheen tukemista heidän omassa elinympäristössään: ohjaamalla, neuvomalla, osallistumalla lapsen ja perheen elämään, järjestämällä lapselle tukihenkilö tai tukiperhe, tukemalla taloudellisesti ja järjestämällä asunto. (Puonti, Saarnio & Hujala 2004, 77.)

Avohuollon tukitoimiin on ryhdyttävä, jos kasvuolosuhteet vaarantavat lapsen kasvua tai kehitystä tai lapsi vaarantaa käyttäytymisellään terveyttään tai kehitystään.

Avohuollon tukitoimia toteutetaan yhdessä lapsen kasvattajien kanssa. (Lastensuojelulaki 417/2007 34 §.)

Lapsi voidaan sijoittaa avohuollon tukitoimena, mikäli lapsen huoltaja antaa suostumuksen ja sijoitus on lapsen edun mukainen. Mikäli lastensuojelulain 40 §:n mukaiset huostaanoton edellytykset täyttyvät, lasta ei voida sijoittaa avohuollon tukitoimena. Päätettäessä sijoituksesta on määritettävä sijoituksen tavoitteet ja arvioitu kesto. Kolmen kuukauden kuluttua sijoituksesta on arvioitava vaihtoehdot ja sijoituksen jatkaminen. Sijoituksen jatkuessa arviointi on tehtävä kolmen kuukauden välein, jolloin arvioidaan myös mahdollinen huostaanoton tarve. (Lastensuojelulaki 417/2007 37 §.)

3.3 Kiireellinen sijoitus

Lastensuojelulain 38 §:n mukaan lapsi voidaan sijoittaa kiireellisesti, jos lapsi on välittömässä vaarassa tai muutoin kiireellisen sijoituksen ja sijaishuollon tarpeessa. Kiireellisen sijoituksen tarve voi syntyä esimerkiksi, kun kodin olosuhteet tai puutteet lapsen huolenpidossa välittömästi vaarantavat lapsen kehitystä tai terveyttä tai kun lapsen huoltajat ovat väliaikaisesti kykenemättömiä hoitamaan lastaan. (Lastensuojelulaki 417/2007 38 §; Sosiaaliportti [www-sivut](http://www.sosiaaliportti.fi) 2013.)

Lapsi voidaan sijoittaa perhehoitoon, laitokseen, terveydenhuollon laitokseen tai muulla tavoin järjestettävään hoitoon. Sijoituspaikka valitaan sijoitukseen johtaneiden syiden perusteella. Kiireellinen sijoitus voi kestää yhdellä viranhaltijan päätöksellä enimmillään 30 päivää, jonka aikana on tehtävä päätös sijoituksen päättymisestä, jatkamisesta, päätös huostaanotosta tai hakemus huostaanotosta hallinto-oikeudelle. Joissakin tapauksissa sijoitus voi jatkua ilman erillistä päätöstä yli 30 päivää. Tämä tulee kyseeseen, jos 30 päivän kuluessa tehdään huostaanottohakemus hallinto-oikeudelle tai jos lapsen huostaanottoa koskeva asia on vireillä hallinto-oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Mikäli 30 päivää ei ole riittävä aika lapsen huostaanoton selvittämiseksi, viranhaltija voi tehdä päätöksen sijoituksen jatkamisesta 30 päivällä. Edellytyksenä on, että tarvittavista lastensuojelun toimenpiteistä ei ole mahdollista päättää ilman lisäselvitystä,

lisäselvityksiä ei ole mahdollista saada 30 päivän aikana tai jos jatkopäätös on lapsen edun mukainen. (Sosiaaliportti www-sivut 2013; Lastensuojelulaki 417/2007 38 §.)

3.4 Huostaanotto ja sijaishuolto

Jos kasvuolot tai lapsen oma käytös vaarantavat vakavasti lapsen terveyttä ja kehitystä, eikä avohuollon tukitoimet ole sopivia, mahdollisia tai riittäviä, lapsi on otettava huostaan. Huostaanotto voidaan toteuttaa vain, jos sijaishuolto on lapsen edun mukaista. Ennen sijoittamista kodin ulkopuolelle on selvitettävä läheisten mahdollisuudet ottaa lapsi luokseen tai muuten osallistua lapsen tukemiseen. (Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut 2012.)

Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan huostaan otetun, kiireellisesti sijoitetun tai väliaikaismääräyksen nojalla sijoitetun lapsen kasvatuksen ja hoidon järjestämistä kodin ulkopuolella. Sijaishuollon muotoja ovat muun muassa perhehoito, laitoshuolto, ammatillinen perhekoti tai muu lapsen tarpeiden mukainen sijoitusmuoto. Laitoshuolto tulee kyseeseen jos lapsen sijaishuoltoa ei voi muiden tukitoimien avulla järjestää. (Lastensuojelulaki 417/2010 49 § 50 §; Saastamoinen 2010, 7.)

Huostaanoton valmistelu tulee aina olla kahden työntekijän parityönä. Päävastuu on lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä, toinen työntekijä voi olla sosiaalityöntekijä tai muu riittävästi lastensuojeluun perehtynyt työntekijä erimerkiksi psykologi tai sosiaaliohjaaja. Valmistelun tukena tulee olla oikeudellista ja muuta kulloinkin tarvittavaa asiantuntemusta. Johtava sosiaalityöntekijä tekee päätöksen huostaanotosta ja siihen liittyvästä sijaishuollosta. (Saastamoinen 2010, 24; Lastensuojelulaki 4417/2010 13 §.)

Lapsen mielipide on selvitettävä ennen huostaanottoa ja siihen liittyvää sijaishuoltoa koskevaa sijoittamispäätöstä/hakemusta. Lapselle on varattava mahdollisuus tulla kuulluksi lastensuojelulain 20 §:n mukaisesti. Tämän säännöksen mukaan alle 12 vuotiaan mielipide tulee selvittää ennen päätöksen tekoa ja yli 12-vuotiaalle

varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Myös lapsen huoltajaa on kuultava ennen huostaanoton valmistelua. (Saastamoinen 2010, 24, 25.)

Kuuleminen voidaan jättää suorittamatta, jos

1. kuulematta jättämistä voidaan pitää perusteltuna lapsen ja kuultavan yhteydenpidon vuoksi, eikä kuuleminen oleteta olevan ehdottoman välttämätöntä asian päättämiseksi.
2. Kuultavan asuin- tai olinpaikkaa ei voida selvittää kohtuullisin toimenpitein.
3. Kuulemisesta saattaa aiheutua vakavaa vaaraa lapsen turvallisuudelle ja kehitykselle tai kuulematta jättäminen on lapsen edun mukaista.

Huostaanottoa, sijaishuoltoa tai huostassapidon lopettamista koskeva päätös on kuitenkin annettava henkilölle, joka on jätetty kuulematta. Huostaanottopäätöksestä ja siihen liittyvästä sijaishuollon päätöksestä asianosaiset voivat valittaa hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluttua päätöksen ja muutoksenhakuohjeiden tiedoksisaannista. Hallinto-oikeuden päätöksestä voi vielä valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. (Lastensuojelulaki 417/2007 42 §; Saastamoinen 2010, 28.)

Jos huoltaja tai yli 12-vuotias lapsi vastustaa huostaanottoa ja siihen liittyvää sijaishuoltoa, asian päätöksen hakemuksesta tekee hallinto-oikeus. Sijaishuolto on tahdonvastainen myös, jos huostaanottoon suostutaan sinänsä mutta esitettyä sijaishuoltopaikkaa vastustetaan. (Saastamoinen 2010, 27.)

Huostaanotto on aina voimassa toistaiseksi. Huostassapito on lopetettava, mikäli huostassapidon ja sijaishuollon tarvetta ei enää ole. Alle 18 vuotiaan kohdalla se edellyttää, että kasvuolosuhteet ovat olennaisesti parantuneet ja säilyneet riittävän pitkään riittävän hyvinä. Huostassapito lakkaa viimeistään, kun lapsi täyttää 18 vuotta. (Sosiaaliportti www-sivut 2013.)

3.5 Jälkihuolto

Kunnan on tarjottava lapselle tai nuorelle jälkihuoltoa, jos sijoitus on kestänyt vähintään puoli vuotta ja on kohdistunut lapseen yksin. Jälkihuoltoa voi myös järjestää nuorelle, joka ei ole ollut sijoitettuna kodin ulkopuolelle tai sijoitus on kestänyt alle puoli vuotta. Tällä tavoin nuorta voidaan tukea itsenäistymisessä, vaikka ehdotonta jälkihuoltovelvollisuutta ei olisikaan. Velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy viiden vuoden kuluttua, kun lapsi on ollut sijoituksen jälkeen lastensuojelun asiakkaana. Jälkihuollon järjestämisvelvollisuus päättyy viimeistään nuoren täyttäessä 21. (Lastensuojelulaki 417/2010 § 75; Sosiaaliportti www-sivut 2013.)

Nuori voi myös kieltäytyä jälkihuollosta. Jokaiselle nuorelle kunnan on kuitenkin tehtävä suunnitelma jälkihuollosta. Jälkihuolto usein mielletään itsenäistyviä nuoria koskevana asiana. Jälkihuolto on kuitenkin järjestettävä aina sijaishuollon päättymisen jälkeen, oli lapsi sitten 3-vuotias tai täysi-ikäinen. Vaikka nuori kieltäytyisikin jälkihuollosta, hän voi aina 21-vuotiaaksi asti tulla takaisin avun piiriin. Jälkihuoltoa toteutettaessa on tuettava nuoren lisäksi myös huoltajia ja lähipiiriä. (Jälkihuolto-opas 2004, 12.)

Jälkihuollon päätyttyä sosiaalityöntekijän on tehtävä yhdessä nuoren kanssa suunnitelma, johon kirjataan nuoren käytettävissä olevat palvelut ja tukitoimet. Nuorelle kertyy sijoituksen aikana itsenäistymisvaroja, jotka annetaan nuorelle viimeistään jälkihuollon päättyessä. Sosiaalityöntekijällä on oikeus päättää maksuajankohdasta, kuitenkin viimeistään kun nuori täyttää 21 vuotta. (Lastensuojelulaki 417/2010 § 76 § 77.)

4 ITSENÄISTYMISYKSIKKÖ METSÄMAA

4.1 Lehmuskolo

Lehmuskolo Oy on Satakunnassa toimiva yksityinen sosiaali- ja terveysalan sekä avohuollon palveluja tuottava yritys. Lehmuskolo on perustettu vuonna 2001. Lehmuskolo tuottaa lastensuojelun sijaishuollon sekä avo-, perhe- ja jälkihuollon palveluita sekä integroitua sosiaali- ja terveysalan palvelua. Lehmuskololla on neljä lasten- ja nuortenkotia ympäri Satakuntaa: lasten- ja nuortenkoti Toukola sekä Itsenäistymisyksikkö Metsämaa Porissa, Jukola Noormarkussa sekä Kontiorinne Siikaisissa. Lisäksi Lehmuskolossa on avohuollon yksikkö ja terveydenhuollon palveluita tuottava Syömishäiriöyksikkö Kallio. (Lehmuskolo www-sivut 2013.)

Toiminta-ajatuksena on lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen turvaaminen kodinomaisessa ympäristössä. Tavoitteena on antaa lapsille ja nuorille turvallinen ja rauhallinen kasvualusta. Omaohjaajuus on toiminnassa tärkeä kulmakivi kaikissa Lehmuskolon yksiköissä. Jokaisella lapsella tai nuorella on omaohjaaja, joka kulkee rinnalla arjessa tukien, ohjaten ja neuvoen. (Lehmuskolo www-sivut 2013.)

4.2 Yksikön esittely

Itsenäistymisyksikkö Metsämaa on tarkoitettu 16-21-vuotiaille nuorille. Se sijaitsee Porissa Metsämaan alueella, samassa osoitteessa lasten- ja nuortenkoti Toukolan kanssa. Myös perhearviointi ja jälkihuoltotyötä tehdään Itsenäistymisyksikön yhteydessä. (Lehmuskolo www-sivut 2013.)

Itsenäistymisyksikkö Metsämaalla on neljä huonetta osaston puolella sekä kolme erillistä yksiötä, joissa on oma ulko-ovi, mutta ovi myös yhteisiin tiloihin. Metsämaalla on lisäksi vielä erillinen asunto, jossa voi harjoitella vieläkin itsenäisempää asumista. (Mäkelä henkilökohtainen tiedonanto 10.9.2013.)

Yleensä nuoret siirtyvät itsenäistymisyksikköön muista Lehmuskolon yksiköistä. Jokaisella nuorella on omaohjaajapari, jolta nuori saa tarvitessaan tukea. Koko

työryhmä tekee työtä nuoren kanssa, mutta omaohjaaja(t) huolehtii oman nuorensa asioista kokonaisvaltaisesti. Nuori ja omaohjaaja viettävät omaohjaajahetken yleensä kerran viikossa. (Mäkelä henkilökohtainen tiedonanto 10.9.2013.)

Itsenäistymisyksikön toiminta perustuu ohjaajan ja nuoren molemminpuoliseen luottamukseen, vuorovaikutuksellisuuteen, kunnioitukseen sekä sopimukseen. Työtä tehdään nuoren rinnalla kulkien ja nuorten yksilöllisyys ja tarpeet huomioon ottaen. Päämääränä on saattaa nuori itsenäiseen elämään, omillaan toimeen tulevaksi aikuiseksi, jolla on oma sosiaalinen verkosto tukenaan. (Mäkelä henkilökohtainen tiedonanto 10.9.2013; Lehmuskolo www-sivut 2013.)

Nuoret opettelevat Metsämaalla itsenäistymisen kannalta tärkeitä arjen taitoja. Nuoret itsenäistyvät omaa tahtiaan. Metsämaalla on kuitenkin tietyt säännöt, joita kaikki noudattavat. Metsämaalla nuorten vastuu ja velvollisuudet lisääntyvät portaattain. Itsenäistymisyksikkö on kehitelty itsenäistymisen portaat; ensimmäisen askelman saavutettuaan nuori voi siirtyä seuraavalle portaalle ja nuoren siihen mennessä oppimat asiat kulkevat hänen mukanaan. (Mäkelä henkilökohtainen tiedonanto 10.9.2013.)

Metsämaalla viikko menee viikko-ohjelman mukaisesti, joka koostuu nuorten menoista ja yksikön yhteisistä toiminnoista. Viikkoon kuuluu talon yhteinen siivouspäivä keskiviikkoisin, kauppapäivät, sekä nuorten kokous, jossa käydään läpi seuraavan viikon ohjelma ja yhteiset asiat. Nuortenkokouksessa nuori voi myös vaikuttaa asioihin. Viikko-ohjelmaa läpikäydessä sovitaan ruuanlaittovuoroista. (Mäkelä henkilökohtainen tiedonanto 10.9.2013.)

Alaikäiset nuoret on veloitettu osallistumaan viikoittain liikuntailtaan sekä toimintapäivään kerran kuukaudessa. Toimintapäivän sisältö vaihtelee, se voi olla esimerkiksi liikunnallista tai kulturellia. Myös täysi-ikäisiä nuoria kannustetaan osallistumaan. (Mäkelä henkilökohtainen tiedonanto 10.9.2013.)

4.3 Umbrella-työkirja

Umbrella-työkirja menetelmä on lastenkodissa työskentelevien työntekijöiden kehittämä ammatillinen menetelmä. Se sisältää lastenkodin omaohjaajatyön keskeiset tavoitteet ja työtehtävät. Tällä menetelmällä on erityisesti haluttu vahvistaa nuoren ja omaohjaajan välistä suhdetta sekä tuoda nuoren ääni kuuluviin hänen elämässään. (Timonen-Kallio 2010, 4.)

Umbrella-työkirjamenetelmän käsikirja “Itsenäisen elämän ABC” on suunnattu itsenäistyvän nuoren tukemiseen. Se on ikään kuin nuoren oma portfolio, jota hän työstää ohjaajan kanssa. Menetelmä soveltuu 12-vuotiaasta lapsesta jälkihuollon piirissä olevaan nuoreen. Kirjan täyttäminen aloitetaan jo hyvissä ajoin ennen nuoren itsenäistymistä ja mahdollista muuttoa itsenäistymisyksikköön. Umbrella-työkirjan avulla nuori kertoo itsestään ja valmiuksistaan itsenäiseen elämään seitsemällä eri osa-alueella: minä itse, sosiaaliset suhteet, koulutus ja työelämä, raha-asioiden hallitseminen, hyvinvointi, koti sekä rikokset. Tavoitteena on kartoittaa tehtäväsivujen avulla lapsen tai nuoren henkilöhistoria, löytää oppimisen ja kasvun tarpeita, innostaa tekemään itseä koskevia päätöksiä ja oppimaan arjen hallintaa ja taitoja. Tilaa on myös mielikuvitukselle, nuori voi tehdä portfolioista itsensä näköisen esimerkiksi valokuvilla ja piirustuksilla. Tavoitteena on nuoren arjenhallinnan taitojen varmistaminen, antaa tukea ammatilliseen koulutukseen sekä työmarkkinoille siirtymiseen, konkretisoida nuorelle itsenäisen elämän vaatimuksia, koota pirstaleiset arjen toiminnot kasvatus- ja ohjaustyön jatkumoksi sekä vahvistaa arjessa tapahtuvaa kasvatuksellista ja terapeutista ohjaustyötä. (Timonen-Kallio 2010, 6-8.)

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

5.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimustehtävä

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää, millaisena Lehmuskolo Oy:n Itsenäistymisyksikkö Metsämaalla asuvat nuoret kokevat oman hyvinvointinsa sekä sitä kautta selvittää tyytyväisyyttä Metsämaan toimintaan. Tutkimustieto kerättiin nuorilta haastattelun avulla. Tavoitteena oli saada nuorten ääni kuuluviin. Toivon, että opinnäytetyöni avulla Metsämaan toimintaa voidaan kehittää.

Tutkimustehtävinä oli:

- 1) selvittää, millaisena nuoret kokevat oman hyvinvointinsa Metsämaalla
- 2) nuorten asiakastyytyväisyyden kartoittaminen

5.2 Teemahaastattelu tutkimusmenetelmänä

Opinnäytetyöni tutkimusote on kvalitatiivinen eli laadullinen. Laadullinen tutkimus selvittää, millainen yksilön käsitys tutkittavasta asiasta on. Laadullisessa tutkimuksessa on kyse empiirisen analyysin tavasta argumentoida ja tarkastella tutkimusaineistoa. (Tuomi & Sarajärvi 2010, 20-22.) Tutkimusmenetelmäksi valitsin teemahaastattelun. Teemahaastattelussa oleellisinta on se, että yksityiskohtaisten kysymysten sijaan haastattelu etenee tiettyjen keskeisten teemojen varassa. Keskeistä on ihmisten tulkinnat asioista ja heidän asioille antamansa merkitykset, samoin kuin se, että merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu menetelmä siksi, että yksi haastattelun aspekti on kaikille sama eli haastattelun aihepiirit, teema-alueet ovat kaikille samat. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 48.)

Teemahaastattelussa haastattelutilanteessa esiin nostettavat teemat ovat tarkoin etukäteen pohditut ja määritetyt. Järjestyksellä ei ole ratkaisevaa merkitystä vaan keskustelun luonteva kulku saa määrätä käsittelyjärjestyksen. Teemahaastattelu on siis keskustelua, jolla on etukäteen päätetty tarkoitus. Etuna on, että kerättävä

aineisto rakentuu aidosti haastateltavan henkilön kokemuksista käsin. Etukäteen rajatut vaihtoehdot eivät rajaa kertyvää aineistoa. Silti tutkijan etukäteen valitsemat teemat sitovat aineiston käsillä olevaan tutkimusongelmaan. (Tilastokeskuksen www-sivut 2013.)

Teemahaastattelujen luonteeseen kuuluu haastattelujen tallentaminen. Tällä tavoin haastattelu sujuu nopeasti ja ilman katkoja. Haastattelijan olisi hyvä pystyä toimimaan ilman kynää ja paperia, jotta saadaan aikaan mahdollisimman luonteva ja vapautunut keskustelu. Teema-alueetkin olisi hyvä osata ulkoa, jotta papereiden selailua olisi mahdollisimman vähän. Nauhuria ei kuitenkaan voi käyttää ilman haastateltavan suostumusta. Yleensä haastateltavat eivät reagoi kielteisesti nauhuriin. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 92-93.)

5.3 Haastateltavien valinta ja haastattelu

Työskentelen sijaisena lastensuojelulaitoksessa, jonne tein opinnäytetyöni. Nuoret olivat tulleet minulle jo melko tutuiksi ja ajattelin, että melkein kaikki varmaan suostuisivat haastateltaviksi. Hain organisaatiolta tutkimusluvan ja se myönnettiin. Ajattelin, että haastateltavien olisi hyvä olla sellaisia, jotka ovat jo jonkin aikaa asuneet Metsämaalla. Päätin esitellä opinnäytetyöni nuorille nuortenkokouksessa, joka heillä on sunnuntaisin. Painotin nuorille, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Kerroin nuorille, miksi teen tutkimuksen ja millaisia kysymyksiä tulisin kysymään. Kaikki paikalla olleet nuoret lupautuivat saman tien haastateltaviksi. Yksi nuori ei ollut sillä hetkellä paikalla, joten hänen kanssaan keskustelin asiasta kahden kesken myöhemmin ja hänkin suostui. Yhteensä kuusi nuorta osallistui tutkimukseeni. Tein suostumuslomakkeet ja nuoret allekirjoittivat ne ennen haastattelua ja näin sain heiltä kirjallisen suostumuksen. Nuorten vanhemmille tiedotettiin tutkimuksesta puhelimitse nuorten omaohjaajien toimesta.

Haastatteluajankohdat sovin jokaisen nuoren kanssa erikseen, heidän aikataulunsa mukaisesti. Haastattelut suoritin yksilöhaastatteluina lastensuojelulaitoksessa, nuoren toivomassa paikassa esimerkiksi nuoren omassa huoneessa. Haastattelut kestivät 20 minuutista 45 minuuttiin. Ennen haastattelun alkamista kertasin vielä nuorille, ettei

heidän nimeään tai henkilöllisyyttään tule näkymään tutkimuksessa. Haastattelujen nauhoittamiseen pyysin myös lupaa, nuorista puolet suostui nauhoitukseen. Haastattelut nauhoitin puhelimeilläni. Haastattelun päätyttyä kiitin. Lisäksi jokainen nuori sai kiitokseksi osallistumisestaan elokuvalipun, joka annettiin nuortenkokouksessa sen jälkeen, kun kaikki haastattelut oli suoritettu.

5.4 Aineiston käsittely

Tutkimusaineiston analyysimenetelmäksi valitsin sisällönanalyysin. Aineistoa purkaessa litteroin haastattelut tietokoneelle sanasta sanaan. Litteroitua aineistoa tuli yhteensä 44 sivua. Lyhensin omaa puhettani jonkin verran, ettei se vaikuta nuorten antamiin vastauksiin. Poistin nauhoitukset puhelimestani auki kirjoittamisen jälkeen. Luin aineiston läpi moneen kertaan ja mietin, mikä olisi oleellista tuoda esille. Työtä helpotti se, että aineisto oli jo valmiiksi jaettu teemoihin, sillä minulla oli haastattelumenetelmänä teemahaastattelu.

5.5 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimukseni tarkoituksena oli selvittää, millaisena Itsenäistymisyksikkö Metsämaan nuoret kokevat oman hyvinvointinsa ja sitä kautta tarkastella asiakastyytyvyyttä. Tutkimuksellani en pyri koko Suomen kattavaan yleistettävyyteen vaan tarkoituksena oli tuoda esille nuorten ääntä ja kokemusta. Tutkimuksen aineisto on kerätty yhdestä lastensuojelulaitoksesta, joka sijaitsee Satakunnassa. Lisäksi otannan määrä oli todella pieni. Tutkimuksen tulos olisi saattanut olla erilainen, jos tutkimuksen aineisto olisi kerätty esimerkiksi pääkaupunkiseudulta.

Nuorten haastatteluiden aikana tarkastin nuoren mielipiteen toistamalla nuoren vastauksen, jolloin nuorella oli mahdollisuus korjata tai täydentää, mikäli olin ymmärtänyt väärin. Esitin myös lisäkysymyksiä, jos en ollut varma, ymmärsinkö vastauksen oikein. Tutkimusaineiston luotettavuus edellyttää, että tutkija ja tutkittava ymmärtävät käsiteltävän aineiston samoin (Hirsjärvi & Hurme 2008, 142).

Pyrin toimimaan tutkimusta tehdessäni mahdollisimman eettisesti ja kunnioittaen ihmisiä, jotka suoraan tai välillisesti osallistuivat tutkimukseeni. Hankin tutkimuksen alussa asianmukaisesti tutkimusluvat ja hoidin yhteistyösopimukset kuntoon. Pyysin jokaiselta nuorelta kirjallisen luvan haastatteluun. Lupalomakkeessa kerroin, että haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista, eikä nuorta voida tunnistaa lopullisessa työssä.

Pyrin tekemään haastattelutilanteesta mukavan nuorelle. Nuori sai itse päättää, missä haastattelu pidettiin. Olin nuorille jo entuudestaan tuttu, sillä olen työskennellyt sijaisena Metsämaalla, joten se varmasti osaltaan auttoi, ettei haastattelutilanne ollut niin jännittävä. Luottamus oli täten saavutettu jo aiemmin, joten nuorten oli helpompi puhua itselleen tärkeistä asioista. Toisaalta se, että olin ollut ohjaajan roolissa, saattoi vaikuttaa myös päinvastoin, kaikkea ei välttämättä haluttu kertoa tai tuoda esille.

Haastattelutilanteessa pyrin olemaan johdattelematta nuoria vastaamaan tietyllä tavalla. Muutaman kerran haastatteluiden aikana saatoin esittää tarkentavia kysymyksiä hieman liian nopeasti, kun nuori vielä mietti vastaustaan. Mietinkin, että olisiko nuori vastannut eri tavalla, jos olisi saanut alussa miettiä rauhassa. Mielestäni tätä tapahtui kuitenkin niin harvoin, ettei se vaikuttanut tutkimustuloksiin.

Pyrin myös säilyttämään nuorten luottamuksen kertomalla, että haastatteluaineiston tulen kuuntelemaan ja lukemaan vain minä, eikä kukaan muu. Litteroinnin suoritin kokonaan itse. Pidin huolen siitä, ettei haastatteluaineisto ja litteroituneet haastattelut joutuneet ulkopuolisten käsiin ja hävitin aineiston asianmukaisesti. Nuorten anonymiteetin suojaamiseksi vaihdoin nuorten nimien tilalle kirjaimet A-F, enkä mainitse opinnäytetyössäni yksittäisen nuoren ikää tai sukupuolta.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Haastattelin yhteensä kuutta nuorta, yhtä tyttöä ja viittä poikaa. Kaikki sillä hetkellä kyseisessä lastensuojelulaitoksessa asuneet nuoret suostuivat haastateltaviksi. Nuoret

ovat iältään 17-18-vuotiaita ja he ovat asuneet Metsämaalla kahdesta kuukaudesta hieman yli vuoteen.

6.1 Elintaso

Ihmiset tarvitsevat ravintoa, nestettä, lämpöä, ilmaa ja perusmäärän turvallisuutta. Hyvinvoinnin kannalta nämä edellä mainitut elintason arvot ovat erittäin tärkeitä. Liian alhainen elintaso vaikuttaa ihmisen käyttäytymiseen ja sosiaaliseen organisaatioon. Allardt tuo esille myös Maslowin tarvehierarkian. Maslowin mukaan on olemassa viisi voimakkuudeltaan hierarkkisesti järjestyvää perustarvetta. Ensin ovat fysiologiset perustarpeet, ja sen jälkeen voimakkuuden mukaan järjestyksessä turvallisuuden, rakkauden, arvonannon ja viidentenä itsensä toteuttamisen tarve. Maslowin ajatuksena on, että ihminen pyrkii tyydyttämään korkeamman tarpeen vasta kun on tyydyttänyt hierarkkisesti alemmat tarpeet. (Allardt 1980, 39-41.)

6.1.1 Asumisolot

Nuoret asuvat Metsämaalla joko osaston puolella huoneessa tai sitten yksiössä, jossa on oma uloskäynti mutta myös ovi yhteisiin tiloihin. Kysyttäessä nuorilta, ovatko he tyytyväisiä huoneeseensa/yksiöönsä, kaikki paitsi nuori A olivat tyytyväisiä. A nuoren mielestä hänen huoneensa on liian pieni, lisäksi hän toivoisi, että saisi maalata tai tapetoida seinät. Nuori C oli pääosin tyytyväinen mutta löysi hieman huomautettavaa huoneen mallista. Kaksi nuorta vastasi vain lyhyesti, että ovat tyytyväisiä huoneeseen eivätkä kertoneet huoneestaan sen enempää.

”En ole, huone on liian pieni. Liian valkoiset seinät, tulee sairaalamainen olo. Haluaisin tapettia/maalia, jotakin värikästä.” (A)

”Joo, no on se ny iha jees.” (B)

”Olen. Paitsi malli. Kaapit, se on huononmallinen.” (C)

”Todella tyytyväinen.” (D)

Kysyin nuorilta saavatko he olla tarvittaessa rauhassa. Kolme nuorista koki, etteivät oikein saa olla rauhassa omassa huoneessaan, koska melua ja hälinää on niin paljon. B nuori totesi, että omassa rauhassa oleminen on vaikeampaa kuin normaalisti mutta hän saa olla rauhassa niin toivoessaan. Nuori D oli ratkaissut asian tekemällä sopimuksen, että oveen koputetaan ja odotetaan kun hän tulee avaamaan. Kolme nuorta koki, että saavat he tarvittaessa olla rauhassa.

”En, jos haluan olla hiljaisuudessa. Koska täällä on aina hälyä, esimerkiksi toiset nuoret soittavat musiikkia ja kulkevat.” (A)

”No on se ny vähä vaikeempaa ku yleensä joutuu sanoo jolleki et haluu ol vähä rauhas, mut kyl se sit..” Tarkoitatko muita nuoria vai ohjaajia? ”Yleensä muita nuoria.. Kyl ne sit (uskoo) kun sanon. Ohjaajat ei yleensä muutenkaa kauheesti häiritte.” (B)

”Saan, joo. Mä olen sopinut ohjaajien kanssa sen, että oveen koputetaan ja mä tulen itse avaamaan oven, että ohjaajat ei tule suoraan sisään.” Entäs muut nuoret, kunnioittaako ne sitä, että haluat olla rauhassa? ”Aika hyvin. Joskus käy joku vahinko, muistikatkos et ei kaikki ihan muista, mut se nyt on vaan inhimillistä.” (D)

Kysyttäessä nuorilta elintason liittyen, että millaisena he kokevat Metsämaan kotina, kaksi nuorista kutsuu Metsämaata kodikseen ja kokevat sen kotina. F nuori oli vahvasti sitä mieltä, ettei Metsämaa voi olla koti, koska kodissa on vapaampaa. F nuori myös ihmetteli haastattelutilanteessa kysymystäni, koska hänestä se oli niin omituista, että lastensuojelulaitos voisi olla koti.

”Kyllä koen kotina. Puhun Metsämaasta kotina ja sanon aina kavereillekin että menen kotiin, enkä, että menen laitokseen.” (A)

”Tää on koti. En mä pidä tätä laitoksena. Mä pidän tätä kotina, koska sehän tää mulle on. Et mä pääsin sillo joskus ku mä laitokseen muutin nii mä pääsin aika nopeesti irti siitä laitos-nimikkeestä. Et mä sanon esimerkiksi kavereille ku ne kysyy mihin mä oon menossa, ni mä sanon että kotiin. Nii, mut tää on hyvä paikka asuu.” (D)

”Häh, ei tää voi olla koti. Kodissa on eri säännöt. Koti on vapaampi.” (F)

Kolmen nuoren mielestä Metsämaa on kodikas. B nuoren mielestä säännöt ja vapaudet tekevät Metsämaasta kodikkaan. E nuoren mielestä Metsämaa on kodikas mutta hän ei koe paikkaa kodikseen.

”On tää iha hyvä ku säännöt o sellaset, niinku ne on enemmän sellaset kotimaiset. Ne ei oo sellaset laitossäännöt. Vähän vapaampaa. Aikalailla kodikas.” (B)

”No onhan tää sillai iha kodikas mutta.. En mä tätä muuten kodiks koe.” (E)

Metsämaalla asumisen hyväksi puoleksi A nuori koki turvallisuuden tunteen, jota hän tuntee asuessaan Metsämaalla.

”Täällä ei ole pelkoa väkivallasta, kuten kotona oli. Tämä on turvallinen paikka.” (A)

6.1.2 Hyvät ja huonot puolet Metsämaalla asumisessa

B nuoren mielestä Metsämaalla asumisessa on hyvää se, että ohjaaja auttaa tarvittaessa ja se, että on vapauksia. D nuori nosti esille hyviksi puoliksi rajat ja säännöt sekä sen, että niissä on myös joustovaraa. Myös ohjaajat, jotka kulkevat nuorten rinnalla ja tekevät mukana, olivat hänen mielestään positiivista Metsämaalla asumisessa. Hän pitää siitä, että Metsämaalla ohjaajat eivät ole niin holhoavassa asemassa.

”Ohjaajat auttaa vaikeissa asioissa. Asioissa joissa tarvitsee apua. Saa kuitenkin mennä ja olla vapaasti.” (B)

”Tääl on rajat, mut sitte ku sääntöi noudattaa ja osaa olla luottamuksen arvonen ni niit rajoja voi vähä jossai kohtaa lipsuu. Annetaa joustovaraa. No se, että tääl ohjaajat on niinku nuorten kanssa, niinku tekemässä. Eikä se oo niin, että ohjaajat on jossain akvaariossa ja me ollaa niinku erikseen täällä osaston puolella. Vaan se, että ohjaajat kulkee meidän mukana ja tekee meidän mukana. Se, että ne ei oo niin hirveesti siinä holhousasemassa.” (D)

C nuori vertasi Metsämaata muihin lastensuojelulaitoksiin sekä aiempaan sijoituspaikkaansa ja oli sitä mieltä, että Metsämaa on parempi paikka. Hän koki hyväksi puoliksi myös vapaudet, joita Metsämaalla on. E nuoren mielestä hyvää on se, että hän saa asua täällä. F nuoren mielestä taas Metsämaalla asuminen on hyvä asia koulun kannalta. Kaikkiaan kolmen nuoren mielestä vapaudet olivat Metsämaalla asumisessa hyviä puolia. Kaikki nuoret löysivät ainakin yhden hyvän asian Metsämaalla asumisessa.

”No on tää ny paljo parempaa ku kaikki muut laitokset. Tai nii. Saa ruokaa, ottaa jääkaapista. Kaikki erilaista verrattuna vanhaan paikkaan, ulkoilut ja kaikki. Ja menot, pääset vaikka joka päivä kaupunkiin.” (C)

”No ihan vaan, että saa asua. En keksi oikein mitään.” (E)

Huonoiksi puoliksi taas nousivat ohjaajien liika holhoaminen sekä F nuoren mielestä ohjaajat eivät tule toimen nuorten kanssa. F nuoren mielestä asialle ei ole mitään tehtävissä, hänen suhtautumisensa oli todella negatiivinen ja hän kokee Metsämaan tylsänä paikkana. A nuoren mielestä huonoa Metsämaalla asumisessa on toisten nuorten käyttäytyminen ja asenne häntä kohtaan, mikä on huonontunut viime aikoina. A nuori oli kuitenkin kertomansa mukaan puhunut ohjaajien kanssa toisten nuorten viimeaikaisesta käyttäytymisestä. Hän ei itse osannut kertoa mistä tällainen käytös voisi johtua.

”Liika holhoaminen. Ohjaajat vois hellittää vähän. Jos olen menossa kaverin luokse yökylään.. niin sellainen kuulustelu on vastenmielistä.” (E)

”Tylsä paikka... Ohjaajat, ne ei tule nuorten kanssa toimeen.” (F)

”Toisten nuorten asenne mua kohtaan on huonontunut viime aikoina, mielestäni katsovat mua oudosti, ”tossa se taas menee.” Yksi nuorista ei ole lähtenyt tähän mukaan, hänen kanssaan voin viettää aikaa.”(A)

Yksi nuorista nosti kehitettäväksi kohdaksi kurinpalautuksen, jos joku ei käyttäydy sääntöjen mukaisesti niin siitä pitäisi tulla jokin sanktio tai rangaistus. Hän toivoisi, että ohjaajat puuttuisivat tiukemmin sääntöjen rikkomiseen. Mielenkiintoista tässä on, että juuri rajat ja vapaudet nousivat monella nuorista Metsämaan hyväksi puoliksi mutta silti nuori E koki, että kurinpalautusta tarvittaisiin enemmän.

”No lähinnä se, että vaikkei tääl rangaistuksia kuuluiskaa jakaa, mut se jos oikeesti mokaa nii kyl siit pitäis jotenki huomauttaa. No esimerkiksi jos ei toimi sääntöjen mukaan nii kyllä siitä jonki näkönen sanktio pitäis antaa silti. Ettei sitä niinku joka ainut kerta katottais sormien läpi. Ja varsinkaa sillo jos se on toistuvaa tää sääntöjen rikkominen... Nii siis siihe toimintaa pitää puuttua jotenkin niin, että rikkomukset saadaan kuriin. Et jossai kohtaa pieni kurinpalautus ois paikallaa.”(F)

C nuoren mielestä hänen budjettinsa on liian pieni ja hän haluaisi siirtyä rahankäytössä ylemmälle portaalle. Muuta huonoa puolta hän ei löytänyt. Eli voisi päätellä kun hän siirtyy ylemmälle portaalle, että asia sitä myöden korjaantuu. B nuori ei löytänyt huonoa puolta Metsämaalla asumisessa.

”Budjetti. Mun budjetti on huono asia, se on nii pieni. Haluisin nousta kakkoselle, saa enemmän rahaa. En mä oo huomannu muuta.” (C)

6.2 Koulutus ja työllisyys

Tilastokeskuksen Nuori tasa-arvo-julkaisusta käy ilmi, että entistä suurempi osa 15-24-vuotiaista pitää ansiotyötä erittäin merkittävänä elämänalueena. Työ on yhä keskeisemmällä sijalla erityisesti nuorten naisten keskuudessa. Tilastojen valossa myös nuorten sitoutuminen työpaikkaan näyttää kasvaneen. Halukkuus vaihtaa toiseen työpaikkaan on vähentynyt koko väestön keskuudessa mutta erityisesti nuorten osalta. (Työn merkitys nuorille... 2011.)

Nuorten syrjäytymistä pyritään ehkäisemään nuorisotakuulla. Nuorisotakuu tuli voimaan täysivoimaisena vuoden 2013 alusta. Hallitusohjelman mukaan jokaiselle alle 25-vuotiaalle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle voidaan tarjota työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluttua työttömäksi joutumisesta. (Työ- ja elinkeinoministeriön www-sivut 2013.)

Kaikki paitsi yksi nuori opiskelivat haastatteluhetkellä. Tämä nuori oli juuri aloittamassa työpajatoiminnassa. Nuoret A, B, D ja F kokivat, että koulu sujuu tällä hetkellä paremmin kuin ennen Metsämaalla asumista. Metsämaalla asuminen on vaikuttanut siis näiden nuorten koulunkäyntiin positiivisesti. Nuorten A, B ja D

mielestä Metsämaalla kannustetaan enemmän koulunkäyntiin ja heillä on enemmän motivaatiota käydä koulussa. Nuori F koki lyhyen välimatkan kouluun vaikuttavan positiivisesti koulun sujumiseen. Nuori C koki, että koulu sujuu samalla lailla kuin ennenkin.

”Paremmiin. Täällä mulla on jotenkin enemmän motivaatiota käydä koulussa. Täällä ehkä kannustetaan enemmän koulunkäyntiin.” (A)

”Joo. Vähä joku katoo perään ja potkii perseelle.” (B)

”Sujuu, koska täällä on motivaatio tehdä asioita ja se, että no nyt tässä on muutenkin vähä eri asia kun on ammattikoulussa saati sitte yläasteella... Nyt se on niinku, varsinkin näin ensimmäisen vuoden jälkeen ku sielt alko tulee vähä huonoo palautetta, nii kyl sit vähä skarppas et nyt pitäis oikeesti tehdä jotain. Nyt se on sit lähteny menemään hyvin.” (D)

”Juu. Tää on lähempänä koulua.” (F)

Valmistuttuaan nykyisestä koulustaan nuoret B ja D aikovat mennä suorittamaan asepalvelusta. Kaksi nuorista A ja F aikovat vielä jatkaa opiskelua. Nuori C haluaa mennä töihin. Nuori E ei opiskellut tällä hetkellä, eikä aio tulevaisuudessakaan enää opiskella.

”Haen kai ammattikouluun, en tiedä.” (F)

”Aion opiskella lisää. Haluaisin Kuopioon palo ja pelastusturvallisuuskoulutukseen eli palomieheksi. Tavoitteeni ovat korkealla.” (A)

”Opiskelu on yliarvostettua. En tiedä vielä meenkö töihi sitte, vaikee ajatella niin pitkälle.” (C)

Voi päätellä A nuoren olevan motivoitunut opiskelemaan ja hänellä on tavoitteita. Nuorilla F ja C tulevaisuudensuunnitelmat ovat melko epävarmat, he eivät oikein tienneet vielä mitä tekevät. Varsinkin nuori C koki tulevaisuutensa pohtimisen vaikeaksi asiaksi.

Nuorista A, B ja D olivat olleet joissakin töissä Metsämaalla asumisen aikana. Nuori D kertoi tehneensä Metsämaan järjestämää kesätyötä. Talon ulkopuolisissa töissä olivat olleet nuoret A ja B.

Nuorille työnteon merkitys oli lähinnä rahan tienäminen, jonka kaikki paitsi kaksi nuorta mainitsi. Nuoret haluavat tehdä töitä elättääkseen itsensä tulevaisuudessa. Yksi nuorista kertoi työnteon olevan hänelle tärkeää sosiaalisessa mielessä ja hän haluaa työssään olla ihmisten kanssa tekemisessä. Vain yksi nuorista oli sitä mieltä, ettei työnteko ole niin tärkeää. Hän kertoi pärjänneensä tähänkin asti tekemättä töitä ja rahaa tulee vaikka ei tekisikään töitä. Työkokemuksen saaminen oli B nuorelle tärkeä asia. Suurimmalle osalle nuorista työnteko on tärkeä asia ja vain yksi suhtautui työntekoon välinpitämättömästi.

”En mä nyt persaukikaa halua olla. On se hyvä saada työkokemustakin.” (B)

”No siks, et pysyis jonki näkönen rutiini ja sais sen elantos jostain tulevaisuudes.” (D)

”Ei se mun mielestä niin tärkeätä oo, kyl mä tähänki asti oon pärjänny. Rahaa tulee silti vaikka en olis töissä.” (E)

Kaikki paitsi yksi nuori kertoivat osaavansa tehdä työhakemuksen. Yksi nuori oli epävarma osaisiko hän tehdä työhakemuksen. Kaikki nuoret tiesivät, miten käyttäytyä työhaastattelussa. Nuoret nostivat tärkeiksi asioiksi työhaastattelussa asianmukaisen käytöksen, kiinnostuksen osoittamisen ja silmiin katsomisen.

6.3 Tulot

Metsämaalla on käytössä rahankäytön portaat. Yhteensä portaita on kolme. Jokainen nuori aloittaa portaalta 1 ja sitten jossain vaiheessa siirtyy ylemmälle portaalle. Vastuu lisääntyy portaittain. Jokaisella portaalla nuorella on tietty määrä rahaa käytettävissä.

Neljä nuorista kokee saavansa Metsämaalta tarpeeksi rahaa ja ne riittävät heidän menoihinsa. Yksi nuorista lisäsi, että sillä rahalla hän tulee kyllä toimeen mutta tekee sitten töitä jos haluaa lisää rahaa. C nuoren mielestä rahat eivät riitä hänen menoihinsa. Nuori D kertoi, että välillä raha tuntuu riittävän mutta välillä tuntuu, ettei se riitäkään. Hän toivoisi, että jäisi vähän enemmän ylimääräistä rahaa kuukaudessa. Kertaakaan hänellä ei kuitenkaan ole rahat loppuneet kesken.

”Toisinaan se tuntuu et se riittää ja toisinaan se tuntuu et sitä vois olla enemmän. Mut se vaan et eletään sit sen mukaan et miten sitä rahaa on... Välil sit taas tuntuu et se ei oikee riitä mihinkää, välil se tuntuu et se on nyt just passeli. Et nyt jäi muutama euro yli et. Vaikkei mullakaa kertaakaa rahat oo niiku oikeesti niinku loppunu mut se vaan, et jäis vähä parempi olo ittelki ku jäis vähä enemmä ku se euro yli.” (D)

Viisi nuorista saa rahaa myös jostain muualta kuin Metsämaalta, useimmiten perheeltä tai sukulaisilta. Nuori B mainitsi myös saavansa Kelasta rahaa. Yksi nuori kertoi myyvänsä silloin tällöin vaatteita kirpputorilla ja tätä kautta saa jonkin verran rahaa. Nuori E kertoi saaneensa ennen rahaa muualtakin mutta ei enää nykyisin, hän kertoi myös tilistään, jonne hänelle tulee jokin tuki. Nuori F ei halunnut kertoa, mistä hän saa rahaa.

”Kelasta. Sit tost isovanhemmilt ku mä käy siel leikkaas sitä ruohoo. En oikeestaan muilta.” (B)

”On mulla toi oma tiliki. Sinne tulee toi.. mikä se nyt on eläke tai se.. En mä enää muilta oikee saa nykyään.” (E)

Nuoret omaksuvat ja luovat erilaisia kulutustyyplejä. Nautinnonhaluinen kulutus yhdistetään usein nuorten huolettomaksi ja aktiiviseksi miellettyyn elämäntapaan. Nuoret kasvavat yhteiskunnassa, jossa kulutuksella on keskeinen rooli. Nuoret rakentavat suhdettaan ympäröivään yhteiskuntaan elämäntapabrändien ja rahankäytön kautta. Vaikka nuoria pidetään kulutuskeskeisinä, opiskelu, työmarkkinoiden määrä ja osa-aikaisuus, pienituloisuus rajoittavat heidän kulutusmahdollisuuksiaan. (Autio 2005.)

Tilastokeskuksen tulonjakotilastojen mukaan nuorten tulokehitys on pysähtynyt suhteessa muihin ikäryhmiin ja reaalisesti. Tulokehitystä hidastaa muun muassa korkea työttömyys. Nuorten 15-24-vuotiaiden työttömyysaste on 20 prosentin tuntumassa, mikä on kaksinkertainen verrattuna koko työikäiseen väestöön.

Suomalaisnuorten näkemykset kuluttamisesta, rahankäytöstä sekä brändikulutuksesta ovat useiden tutkimusten mukaan maltillisia, vaikka velkaantuminen koskettaa myös nuoria. (Autio 2005.) Maksuhäiriöisten määrä on kasvanut viimeisen vuoden aikana

Suomessa. Maaliskuun 2013 lopussa maksuhäiriömerkintöjä oli 349 500 suomalaisella. Miesten keskuudessa merkinnät ovat huomattavasti yleisempiä. 20-29- vuotiaista miehistä merkintä on yli 13 prosentilla, naisilla vastaava luku on 9. Valtaosa nuorten maksuhäiriömerkinnöistä aiheutuu kulutusluotoista, puhelinlaskuista, maksamatta jääneistä vuokrista tai verkko-ostoksista. (Hienola 2013.)

Rahankäytön suunnittelua itsenäisesti teki kaksi nuorista, A ja D. He laskivat kuukausittaiset tulot ja menot paperille. Nuori D laski lisäksi joka viikolle tietyn summan, jonka hän voi käyttää. Loput nuoret kertoivat, etteivät juuri suunnittele rahankäyttöään. Osa sanoi ostavansa silloin, kun tarvitsee jotain. Vaikka suunnitelma oli osalla olemassa, sitä ei juuri noudatettu jostain syystä. C nuoren mielestä hänen budjettisuunnitelmansa on huono, sillä kaikki rahat menevät. Nuori B tiedosti omalla kohdallaan, ettei suunnittelemattomuus aina toimi. Hän kertoi, että ongelmiakin rahan kanssa oli tullut.

”En mä kauheesti suunnittel...Se toimii vähä niin ja näin. Kyl mä ny hiukan mietin et vähentää niit pakollisii menoi, mut sit se loppu menee vähä mite se ain menee. Kyl siit on tullu vähä ongelmii sillo aikasemmi.” (B)

”Teen listan, että kuinka paljon menee ruokaan ja muuhun.. Sitten vähän katson, että miten rahat riittää.” (A)

Kaikki nuoret kokivat, että he saavat ohjaajilta tarpeeksi tukea rahankäyttöön tällä hetkellä. Esille nousi kuitenkin muutama asia, jota nuoret eivät vielä hallitse omasta mielestään ja johon voisi tarvita lisätukea. Nuori A koki tarvitsevänsä lisätukea pankissa asioinnissa ja laskujen maksamisessa. Nuori C toivoi tukea rahankuluttamisessa, jossa hän on omien sanojensa mukaan huono. Nuori D taas toivoi tulevaisuudessa apua vakuutuspapereiden täyttämässä, koska niiden täyttäminen on hänelle uutta. Kaksi nuorista kertoi, etteivät he tällä hetkellä tarvitse lisätukea missään asiassa.

”Saan mielestäni. Eräs asia mitä en vielä hallitse on laskujen maksu ja asiointi pankissa.” (A)

6.4 Terveys

Valtaosa nuorista on terveitä ja voi hyvin. Tähän vaikuttavat omalta osaltaan terveelliset elämäntavat, jotka muotoutuvat jo varhaisessa vaiheessa. Terveelliset elämäntavat ja tottumukset, jotka on omaksuttu jo lapsuudessa, näkyvät parempana terveytenä aikuisiässä. Osa nuorista kuitenkin oireilee päivittäin ja se on yleistymässä. Oireilu ilmenee muun muassa univaikeuksina, päänsärkinä, niska- ja hartiakipuina ja ärtyneisyytenä. Myös psykososiaaliset ongelmat ovat lisääntyneet. Säännöllinen arkirytmi ja hyvät elämäntavat vaikuttavat terveyttä edistävästi ja oireilua vähentävästi. (Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut 2009.)

Viisi nuorta koki tämänhetkisen terveydentilansa omasta mielestään hyväksi tai melko hyväksi. Osa mainitsi olleensa flunssassa lähiaikoina. Nuori C kertoi terveydentilansa vaihtelevan ja hän on sairastellut.

”Iha hyvä. Perusterve, kahdesti vuodes kipee ja se on siin.” (B)

”Mä en tiä. Se vähä vaihtelee. Olen sairastellut.” (C)

Nuoret hoitivat terveyttään liikkumalla ja syömällä terveellisesti. D nuori nosti esille myös henkisen hyvinvoinnin, jota hän hoitaa omalla vapaa-ajalla. Nuori B kertoi, ettei hoida terveyttään juuri mitenkään.

”Henkisesti omalla vapaa-ajalla ja fyysisesti sitte taas liikkumalla ja syömällä mahdollisimman terveellisesti aina kun kerkee ja pystyy.” (D)

Kaikki nuoret tupakoivat ja yksi nuori kertoi, että hän polttaa noin askin päivässä. Nuori D kertoi, että hänen tupakointinsa on lähtenyt vähän käsistä ja hän yrittää vähentää sitä. Hän tiedosti myös, kuinka paljon tupakkaan menee rahaa. Hän totesi, että ne rahat voisi käyttää paljon hyödyllisempään.

”Et on se sekin lähteny vähä käsistä se tupakointi et yritän vähentää...Paras olis silti ku lopettas kokonaan mut. Siinäki on vaan se et tää tupakointi sidottuna toho rahankäyttöö et enpä mä kauheesti voi hirveesti valittaa ettei oo rahaa jos o varaa polttaakin... Niin se on just et jos ei oo rahaa kuukaudessa riittävästi omasta mielestä nii sit varmaa tarttis hiukan laskeskella paljo siihe tupakointii menee. Et senki vois käyttää johonki vähä hyödyllisempää.”(D)

Kolme nuorista ei ole käyttänyt alkoholia asuessaan Metsämaalla. Yksi nuorista kertoi, että hän ei enää käytä alkoholia mutta on käyttänyt aiemmin. Kaksi nuorta B ja E kertoi käyttävänsä alkoholia silloin tällöin. Nuori B kertoi käyttävänsä alkoholia kerran tai kaksi kuukaudessa kohtuudella. Nuori E kertoi ennen juoneensa paljon enemmän alkoholia mutta on nyt vähentänyt.

”Sillon tällön. Nyt oon vähä vähentäny. Aikasemmin join joka viikonloppu. Treenaamisen takia vähensin.” (E)

6.5 Sosiaaliset suhteet

6.5.1 Perhe

Kaikki nuoret pitivät jollakin tapaa yhteyttä perheeseensä. Kaksi nuorista kertoi, etteivät he tällä hetkellä ole tekemisissä äidin tai isän tai molempien kanssa. Syyksi toinen heistä kertoi, että hänelle ja äidille oli tullut konflikti jokin aikaa sitten ja sen jälkeen eivät ole juuri pitäneet yhteyttä. Muihin perheenjäseniin he kuitenkin pitivät yhteyttä esimerkiksi isovanhempiin tai sisaruksiin.

”Isään joo ja isovanhempiin...Ja isän kanssa puhuttaa puhelimes sit ain pari kertaa viikos. Äiti kans ei nytte, enää. Meil tuli tollane pieni konflikti tosa.” (B)

Yksi nuorista kertoi pitävänsä päivittäin yhteyttä perheeseensä facebookin kautta. Nuoret kertoivat soittavansa vanhemmilleen silloin tällöin, kun on jotain asiaa, vastaavasti myös vanhemmat soittivat nuorille.

Nuori F toi esille välien vanhempiin olleen melko tulehtuneet hänen muuttaessaan Metsämaalle. Jonkin ajan kuluttua ne tulehtuivat kokonaan eikä hän käynyt lainkaan kotilomilla. Viime kesänä välit ovat kuitenkin parantuneet ja hän on taas käynyt kotilomilla. Välien paranemiseen vaikutti hänen omasta mielestään aikuistuminen ja se, että pyrkii välttämään riitatilanteita mahdollisuuksien mukaan.

”No nykyään mä oon alkanu taas pitämään vähä enemmän et sillo ku mä Metsämaalle tulin oli aika lail tulehduksissa välit kaikkiin et nyt sit taas niinku ne oli iha ok, ne välit siihe jouluu asti. Sit ne tulehtu kokonaa joulu jälkee et mä en puolee vuotee käyny kotona lainkaa. Et kesällä mä aloin taas käymää sillon tällön.” (F)

Kolme nuorista A, D ja F piti eniten yhteyttä sisaruksiinsa ja he kokivat sisaruksensa myös heille läheisimmäksi ihmiseksi. Nuori F mainitsi myös kaksi Metsämaan nuorta itselleen läheisimmiksi. Nuori E kertoi pitävänsä eniten yhteyttä kavereihin ja koki kaksi Metsämaalla asuvaa nuorta itselleen läheisimmiksi ihmisiksi. Nuori B taas piti eniten yhteyttä isovanhempiinsa ja koki isovanhemmat ja isän läheisimmiksi. Nuori C piti eniten yhteyttä isäänsä ja koki läheisimmiksi ihmiseksi itselleen äidin ja isän.

Vain kahdelle nuorelle vanhemmat olivat läheisimmät ihmiset, sisarukset koettiin läheisimmiksi. Tästä voisi päätellä, ettei välit vanhempiin ole kovin hyvät tällä hetkellä. Nuori A kertoi pikkusiskonsa olevan hänelle todella tärkeä, kuin oma lapsi. Myös nuori D kertoi olevansa todella tiiviisti isoveljensä kanssa tekemisissä.

”Pikkusisko on minulle tärkein. Kuin oma tytär...” (A)

Kaksi nuorista mainitsi aiemmin etteivät he pidä tällä hetkellä yhteyttä vanhempiinsa. Kaverit koettiin myös läheisiksi. Kahdelle nuorelle Metsämaalla asuvat kaverit olivat todella tärkeitä.

Kysyin nuorilta tuetaanko ja kannustetaanko Metsämaalta yhteydenpitoon perheeseen. Kaikki nuoret olivat sitä mieltä, että tuetaan ja kannustetaan. Nuori C koki, ettei häntä tarvitse kannustaa kotilomiin mutta Metsämaa on tukenut häntä maksamalla junamatkat kotiin. Muutkin nuoret kertoivat, että heidän ei ole tarvinnut itse maksaa esimerkiksi junamatkoja kotiin vaan Metsämaa on maksanut ne. Nuori E totesi, että häntä kannustetaan, jos hän ottaa asian itse puheeksi.

”Juu. Et jos mä haluun men isän luo nii en mä esimerkiks viimeks joutunu maksaa mu junalippuu sin.” (C)

Nuoret A ja D kertoivat, että heitä on kannustettu soittamaan tai menemään kotilomille, kun välit vanhempiin olivat huonommat. Kannustuksesta huolimatta he eivät halunneet pitää yhteyttä.

”Tuetaan. Se, että silloinki ku mä en missään tekemisissä kotiin, Metsämaalta yritettiin kokoajan saada niitä välejä paranemaan. Ja mua koitettiin saada soittamaan, mutta se oli taas sitten ihan musta kiinni halusinko pitää yhteyttä ja halusinko mennä kotiin. Se ei ollu niinku Metsämaan vika millään tavalla etten mä ollu väleissä kotiin.” (D)

Nuorten kertoman mukaan heidän vanhempansa ja perheenjäsenensä tiesivät Metsämaalla käytössä olevista ruuanlaitto- ja rahankäyttöportaista. Ainoastaan yksi nuori oli hieman epävarma, tietävätkö hänen vanhempansa portaiden merkityksen mutta epäili heidän tietävän. Neljä nuorista kertoi avanneensa vanhemmilleen portaiden tarkoitusta itse lisää ja kaksi heistä mainitsi, että myös ohjaajat ovat kertoneet portaista heidän vanhemmilleen. Kahdella nuorella ei ollut käsitystä siitä, ovatko ohjaajat kertoneet heidän vanhemmilleen portaista.

”Joo tietää. Suunnilleen. mä oon niil sitä vähä selittäny ku o tullu joku puhe jostai semmosist. Mä oon vähä avannu sitä. On kerrottu (Metsämaalta) kerran kaks miten se menee, sit mä oon aina vähä valassu lisää sitä asiaa millai se sit käytännös menee.” (B)

”Kyllä. Kyl ne jonku verra tietää jos mä selitän niil jotain. En mä tiä onks täält kerrottu, mä olen.” (C)

6.5.2 Ystävät ja seurustelu

Itsenäistyessään nuori suuntaa yhä enemmän kodin ulkopuolelle. Kaverit tulevat tärkeiksi ja heidän kanssaan jaetaan asioita, jotka on aiemmin jaettu omien vanhempien kanssa. Nuori etsii vertaisryhmäänsä. Ryhmässä nuori voi kokea, että hänet hyväksytään. Kaverit toimivat ikään kuin peilinä, josta nuori katsoo, hyväksytäänkö hänet. Kun kaverit hyväksyvät, on nuoren itsekkin helpompi hyväksyä itsensä. Hyvät ja aidot ystävät ovat nuorelle kuin lottovoitto. Aikuisen tehtävä on tukea nuoren ystävyysuhteita. (Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut 2013.)

Ystävyysuhteet ovat nuoruusiässä erittäin tärkeitä. Psykkisen ja sosiaalisen kehityksen kannalta on oleellista, että ystävyysuhteista tulee tiiviitä ja pysyviä. Seuran lisäksi ystäviltä voi hakea läheisyyttä, ymmärtämystä ja neuvoja. Eniten aikaa vietetään sellaisten kavereiden kanssa, joiden maailmankuva on arvoiltaan ja asenteiltaan samansuuntainen kuin itsellä. Ystävyysuhteet kehittävät nuoren sosiaalisia taitoja ajattelun ja tunne-elämän alueella. Nuoren ystävyysuhteita voidaankin pitää eräänlaisena harjoitteluna tulevia ihmissuhteita varten. Keskinuoruudessa ystävyysuhteet ovat yhä kiinteämpiä ja pysyvämpiä. (Nurmiranta, Leppämäki & Horppu, 87.)

Nuoret kokivat, että välit toisiin Metsämaalla asuviin nuoriin ovat hyvät. Yksi nuorista, nuori A, sanoi, että tällä hetkellä välit eivät ole kovin hyvät. Hänen mielestään toiset nuoret suhtautuvat häneen oudosti. Aiemmin välit ovat kuitenkin ilmeisesti olleet hyvät. Nuori D harmitteli yhteisen ajan vähyyttä, hän ehtii harvemmin viettämään aikaa Metsämaalla asuvien nuorten kanssa. Totesi, että oikeastaan Metsämaan järjestämät toimintapäivät ja liikuntaillat ovat sellaisia, joissa saa viettää enemmän aikaa yhdessä. Nuori D mainitsi nimeltä yhden nuoren, jonka kanssa hän pitää tiiviimmin yhteyttä. Myös nuori C mainitsi nimeltä kaksi nuorta, jotka ovat hänelle tärkeitä.

”Ihan hyvät välit.” (E)

”Aika usein vähä kiireinen aikataulu. Et jossai kohtaa saattaa olla sellainen väli et kerkee lähtee tekee jotai niittenki kans... Ja sit niinku nää toimintapäivät ja toimintaviikonloput ja liikuntapäivät ja tällaset nii niissä sit kerkee olemaan sit enemmän sosiaalis kontaktissa. Kyllähä mä esimerkiks xxxx kans lähestulkoo päivittäin soittelen vaikka me nähdään ni kyl mä aika usein soitan sille kouluun ja se soittaa mulle.” (D)

Vastauksista päätellen nuorista on muodostunut tärkeitä toisilleen. Osalle toinen tai useampi Metsämaalla asuva nuori on todella hyvä ystävä. Välejä voisi kuvailla positiivisiksi vaikka tällä hetkellä yksi nuori koki välien olevan normaalia huonommat.

Onko Metsämaalla hyvä henki? Nuoren A mielestä henki voisi olla parempikin. Hän toivoo, että tehtäisiin enemmän yhdessä ja tekemiseen osallistuisivat kaikki, oli sitten

18-vuotias tai alle 18. Myös nuori B toivoi, että kaikki osallistuisivat yhteisiin tekemisiin aktiivisemmin vaikka ei aina pitäisikään siitä, mitä sillä kerralla tehdään.

”On tääl iha. Vois se vähä ol (parempi) et kaikki vois osallistuu vähä aktiivisemmi noihi yhteisii juttuihi. Vaik ei välttämät ain tykkäiskää siit mitä tehdää, ni tekis silti. Esim. toimintapäivät, liikuntaillat.” (B)

Nuori E ei osannut kuvailla, millainen henki Metsämaalla on mutta koki kuitenkin kaiken olevan niin kuin pitääkin. Myös nuori C mielestä Metsämaalla on hyvä henki. Nuori F vastasi, että se riippuu mutta ei osannut kertoa, mistä se riippuu.

”En osaa kuvailla. Kaikki on miten pitääkin.” (E)

Nuori D totesi Metsämaalla olevan yleensä hyvä henki mutta välillä tulee riitatilanteita, jotka aiheuttavat sähköä nuorten välille. Hän kuvasi Metsämaata yhdeksi isoksi perheeksi, jossa on paljon sisaruksia. Hänen mielestään on luonnollista, että sisarukset välillä riitelevät ja kiukuttelevat toisilleen. Tällaiset tilanteet menevät yleensä nopeasti ohitse.

”No yleensä. On tääl välil vähä sellast sähköö ilmas. Mut kyl ne yleensä aika nopeesti menee ohi.” Millaista sähköä? ”Välil saattaa ol jotain riitatilanteit tai tollasii mut se menee yleensä päivässä tai kahdessa kyl sit taas puhutaa toisille. Välil semmost kiukuttelua mitä esimerkiks sisarukset pitää toisilleen kotona nii ei sen kummempaa. En mä nyt tiä, tää nyt vaan sattuu olemaan semmonen vähä ison perheen tyyppinen muodostelma tää Metsämaa. Paljo sisaruksia ja paljo tappeluita.” (D)

Vanhat ystävät ja kaverit ovat säilyneet Metsämaalle muuton jälkeen kaikilla nuorilla. Kaksi nuorista vastasi lyhyesti, että on. Neljä nuorta kertoi hieman enemmän kaverisuhteistaan. Nuoret A ja B kertoivat, että heillä on lähialueella ollut aiemminkin kavereita, joten suhteet heihin ovat säilyneet hyvin. Nuori A kertoi, että hänen kaverisuhteensa ovat pääosin säilyneet mutta omasta tahdostaan hän ei ollut pitänyt enää yhteyksiä muutamiin kavereihin. Nuori A totesi myös, että Metsämaalle muuton ansiosta hän sai muutamia vanhoja kavereita takaisin. Nuori D koki yhteydenpidon ystäviinsä välillä mahdottomaksi, koska heitä on niin paljon eikä aika riitä. Nuori E taas kertoi, että muutama kaveri on jäänyt aiemmin jo pois hänen oman käytöksensä takia.

”Ovat pääosin säilyneet. Entisen paikkakunnan ystävät ovat jääneet, koska en halua pitää heihin enää yhteyttä. Metsämaalle muuton jälkeen olen saanut vanhoja kavereita takaisin...” (A)

Kaikki paitsi kaksi nuorta kokivat, että Metsämaa tukee heidän ystävyysuhteitaan. Nuori C sanoi, ettei osaa vastata kysymykseen. Nuori E koki, että hänen kaverisuhteitaan ei tueta. Syyksi hän kertoi, että hänen kaverinsa ovat alkoholisoituneita. Hän siis tuntui ymmärtävän, miksei Metsämaalta tueta suhteita kavereihin, jotka käyttävät runsaasti alkoholia. Nuori F vastasi lyhyesti ”joo” tarkoittaen, että kaverisuhteita tuetaan. Nuoret kokivat kaverisuhteiden tukemisen niin, että kaverit saivat tulla Metsämaalle kyläilemään ja vastaavasti he saivat mennä kavereiden luokse.

”Ei tueta, mun kaverit on alkoholisoituneita.” (E)

”Tuetaan, kaverit saa tulla tänne ja minä saan mennä kavereiden kanssa.” (A)

Seurustelemaan nuoreen olisi tärkeää luottaa, ellei ole perusteltua syytä olla luottamatta. Tärkeää on hyväksyä nuoren seksuaalinen olemassaolo ja varmistaa, että nuorella on riittävät tiedot seksuaalisuudesta, seksistä ja ehkäisystä. Niiden tietojen kautta nuori osaa edetä omaa tahtiaan. (RFSU www-sivut 2012.)

Puolet Metsämaan nuorista seurusteli haastatteluhetkellä. Kaikki vastasivat lyhyesti kysymykseen, eivätkä kertoneet sen enempää asiasta.

6.5.3 Suhteet ammattilaisiin

Kaikilla paitsi yhdellä nuorella oli hyvät välit ohjaajiin. Nuori F koki välit ohjaajiin huonoiksi. Välejä voisi kuitenkin parantaa mutta hän ei osannut sanoa miten. Nuori F on myös aiemmin maininnut, etteivät ohjaajat hänen mielestään tule toimeen nuorten kanssa. Hänen suhtautumisensa ohjaajiin on melko negatiivinen. Nuori A koki, että kaksi ohjaajaa stressaa liikaa ja hän aistii sen heistä. Tämä aiheuttaa hänelle ahdistusta, koska se muistuttaa hänen äidistään, joka stressasi.

”Iha ok varmaa.” (C)

Nuori B ja D kertoivat, että välit ohjaajiin olivat hyvät mutta ohjaajat voisivat tulla välillä pois toimistosta. Heidän mielestään ohjaajat viettävät liikaa aikaa toimistossa. Nuori D kertoi, että välillä hänelle on tullut konflikteja ohjaajien kanssa mutta ne tilanteet ovat menneet nopeasti ohi. Nuori D on huomannut myös ohjaajilla olevan välillä niin kiire, etteivät he välttämättä aina huomaa jos nuori on saapunut Metsämaalle, ellei nuori itse tule asiaa ilmoittamaan. Hän kuitenkin ymmärsi, etteivät ohjaajat voi ehtiä joka paikkaan. Hän kutsui myös toimistoa leikkisästi akvaarioksi. Kaksi nuorista siis toivoivat ohjaajien viettävän enemmän aikaa osaston puolella.

”Ihan hyvät. Aika harvo mä ajaudun mihinkää konflikteihin ohjaajien kans. Ne vois tul välil pois tuolt toimistost.” (B)

”...nii saatas ne ohjaajat pois sieltä akvaariosta. Ja se, että nii eipä siinä oikee. Siinäki ku ohjaajat on toimistossa nii yks nuori tulee sisälle ja se kerkee olemaan täällä tunnin ennen ku kukaa huomaa mitää, ellei tuu itte sanomaan. niinii, se on sitä kun on kiire ja ei kerkee aina. Eikä voikkaa keretä aina joka paikkaan ku on kumminki monta nuorta ja sitten ku yks tai kaks ohjaajaa töissä nii molempie pitäis hoitaa jotai hommi.” (D)

Useissa lastensuojelulaitoksissa on käytössä omaohjaaja-menetelmä. Nuorelle nimetään saapumisvaiheessa omaohjaaja(t), joilla on päävastuu lapsen asioista. Omaohjaajan tehtävänä on muun muassa tukea nuorta kotiutumaan laitokseen, luoda kokonaiskuva nuoren nykyisestä ja aiemmasta elämästä sekä kasvu ympäristöstä, pitää yhteyttä viranomaisiin, rakentaa nuoren arkea laitoksessa. (Sosiaaliportti www-sivut 2012.) Myös Metsämaalla jokaisella nuorella on omaohjaaja ja myös toinen omaohjaaja, joka hoitaa asioita kun varsinainen omaohjaaja ei ole paikalla. Seuraavissa kappaleissa haluan tuoda esille nuorten käsityksiä omaohjaajasuhteesta.

Miten omaohjaaja eroaa muista ohjaajista? Nuoret osasivat kuvailla hyvin, mitä omaohjaaja tekee. Nuoret kuvasivat myös suhdettaan omaohjaajaansa. Vain yksi nuori (F) koki, että omaohjaajassa ei ole mitään erilaista verrattuna ohjaajaan. Nuoret toivat esille, että heillä on läheisemmät välit omaohjaajaan. Nuori E mainitsi keskustelewansa syvällisempiä asioita omaohjaajansa kanssa. Nuori A toi esille luottavansa omaohjaajaansa enemmän ja he tekevät enemmän asioita yhdessä. He kertoivat myös, että omaohjaaja on se, joka päättää heidän asioistaan. Nuori B toi esille, että omaohjaajan kanssa neuvotellaan isommista asioista. Nuori D kertoi

myös, että omaohjaaja on se, joka hoitaa hänen asioitaan eteenpäin. Hänen mielestään se on hyvä asia, koska omaohjaaja tuntee hänet parhaiten. Hän puhuu muille ohjaajille myös asioistaan mutta omaohjaaja on se, joka ajaa niitä eteenpäin.

”Läheisemmät välit. Olen sosiaalisempi omaohjaajan kanssa, me jutellaan henkeviä enemmän kuin muitten ohjaajien kanssa.” (E)

”Omaohjaaja on vähä niinku enemmän täysillä mukana omissa menoissa et se että mä puhun jollekin toiselle ohjaajalle asioita nii se ei välttämättä aja niitä eteenpäin mut se kertoo omaohjaajalle joka sit hoitaa asiat eteenpäin. Pääsääntöisesti omaohjaaja hoitaa mun asioita. Se on iha hyväkin nii et ku se sit taas tietää, tietää mitä tekee. Ja omaohjaaja tietää kuinka paljon pystyy luottaa toisissa asioissa ja mitä asioita voi myöntää ja mitä asioita kannattaa evätä pois.”(D)

Nuorten vastauksista voi päätellä, että omaohjaajan ja nuoren välille on muodostunut luottamuksellinen ja läheinen suhde. Nuoret toivat esille vahvasti sitä, että omaohjaaja tekee heidän kohdallaan isoimmat päätökset ja hoitavat heidän asioitaan. Ainoastaan nuori F ei kokenut omaohjaajansa eroavan muista ohjaajasta.

Nuorilla oli myös ideoita, miten omaohjaajan ja nuoren välistä työskentelyä voisi parantaa. Kolme nuorta toivoi enemmän kahdenkeskeistä aikaa omaohjaajansa kanssa. Nuorten toiveissa oli enemmän niin sanottua epävirallista aikaa, kuten nuori D asian ilmaisi. Nuoret A ja C ehdottivat esimerkiksi, että omaohjaajan kanssa voisi mennä useammin esimerkiksi kahville tai elokuviin. Nuori C toivoi myös enemmän keskustelua omaohjaajan kanssa.

”Voisimme vielä enemmän tehdä asioita esim. käydä leffassa tai kahvilla.” (A)

”En mä tiedä. Puhumalla, mennää jonnekki. Jotai sellast. Enemmä tekemistä.” (C)

Nuori B parantaisi työskentelyä pyrkimällä olemaan useammin paikalla silloin, kun omaohjaaja on työvuorossa. Tämä olisi hänen mielestään tärkeää, jotta keskustelu omaohjaajan kanssa onnistuisi paremmin. Nuori F ei ollut miettinyt asiaa, joten hän ei osannut sanoa, miten työskentelyä voisi parantaa. Nuori E koki omaohjaajansa liian holhoavaksi ja toivoi holhouksen vähentyvän.

”No koittasin ol ain sillo paikall ku omaohjaaja haluis jutell.. Ja kattoo vähä omii menoi sillai et omaohjaaja on töis nii pystys juttelee sen kans.”(B)

”Holhousta ja mäkättämistä vois vähentää ja ottaa lungisti.”(E)

Vastauksista voi päätellä, että suurin osa nuorista kaipaa vielä nykyistä enemmän aikaa ja keskustelua omaohjaajan kanssa.

Opettajien kanssa yhteistyö on nuorten mielestä sujunut pääasiassa hyvin. Ainoastaan yksi nuori koki välit opettajiin huonoksi. Nuori C perusteli huonoja välejä opettajaan sillä, ettei häntä kiinnosta koulu. Vaikuttaa siltä, että hänellä ei ole juuri motivaatiota opiskeluun ja suhtautuminen kouluun ja opettajiin on melko negatiivinen.

”Luokanvalvojaan on tosi hyvät välit, hän on käynytkin täällä (Metsämaalla) muutaman kerran.” (A)

”Huono, ei kiinnosta. Ei vaan kiinnosta.” (C)

Nuori D toi esille, että on myös opettajia, joiden kanssa ei välttämättä tule niin hyvin toimeen. Hän kertoi, että opettajan kanssa vietetään niin lyhyt aika päivässä, joten kun hoitaa tehtävät asiallisesti, niin kyllä pärjää. Nuori B mielestä oli hyvä, että hänen koulussaan on pieni opettajakunta, joten opettajat oppivat tuntemaan oppilaansa paremmin.

6.6 Itsensä toteuttaminen

6.6.1 Harrastukset

Viisi nuorista harrasti tällä hetkellä jotakin. Nuori B kertoi harrastaneensa kaikenlaista mutta nyt ei enää aktiivisesti. Kahdella nuorista harrastus oli liikunnallinen. Kaikki nuoret harrastivat jo ennen Metsämaalle muutttoa, osa jo ihan lapsesta asti.

Harrastus oli nuorille tärkeää eri syistä. Vaikka nuori B tällä hetkellä ei harrastakaan mitään, hän toi esille liikunnallisten harrastusten ylläpitävän kuntoa sekä, että harrastuksien tuovan rytmiä arkeen. Nuori F koki harrastuksensa liittyvän hänen kulttuuriinsa, joka on hänelle tärkeä asia. Nuori D koki yhteisen ajan isän kanssa harrastuksen parissa tärkeäksi. Hän myös kertoi, kuinka nauttii harrastuksestaan ja pääsee tekemään jotain erilaista. Nuori E kertoi innostuneensa harrastuksestaan isoveljensä ansiosta. Nuori C ei osannut kuvailla, miksi harrastus on hänelle tärkeä, mutta kertoi sen olevan kuitenkin tärkeä.

”No yleensä ne ny on noit liikuntaharrastuksii ni pitää ne sitä fyysist terveyt hyvän ja ne tuo vähä rytmiä siihe viikkoo. Vaiks koulustaki ois lomal ni ne tois silti vähä rytmiä siihe viikkoo.” (B)

”On se vaa tärkeetä. En mä osaa sanoo, se o vaa tärkeet.” (C)

Nuoret kertoivat Metsämaan tukevan harrastuksiaan. Lähinnä nuoria tuettiin esimerkiksi jäsenmaksuissa ja harrastusvälineissä. Nuori B toi myös esille, että harrastuksiin usein saa kyydin ohjaajalta. Harrastuksen aloittamiseen hänen mielestään ei juuri kannusteta ja voisi enemmänkin kannustaa. Nuori E taas koki saavansa kannustusta harrastukseensa ja omaohjaaja luvannut lähteä hänen kanssaan harrastamaan.

”Joo jos olis joku harrastus. Kyllähä täältä muit o kuskailtuki harkkoihi ja kaikkee.. Mut ei täältä ny sillai niiku kannustet et rupees ny harrastaa jotai vaiks. Ei koitet niinku.. Ehkä liia vähä koitetaa saad sillai et koitettas saad harrastaa jotai. Siin sais ehkä vähä enemmä.” (B)

Kysyin nuorilta järjestetäänkö Metsämaalla tarpeeksi yhteistä toimintaa. Kaksi nuorta vastasi, ettei heitä kiinnosta osallistua yhteiseen toimintaan vaikka sitä onkin tarpeeksi. Nuori E toi esille, että hän ei ole juuri ikinä osallistunut yhteiseen toimintaan, koska ei kiinnosta mutta, jos olisi jokin häntä kiinnostava juttu, niin hän voisi osallistua. Nuori D oli sitä mieltä, että on ongelmallista löytää kaikkia miellyttävää tekemistä. Hän koki myös ongelmalliseksi sen, että kaikkia ei kiinnosta osallistua vaikka toimintaa järjestetään hänen mielestään tarpeeksi. Nuori A toivoisi, että toimintaa olisi enemmän ja kaikki osallistuisivat vaikka olisi jo yli 18-vuotias. Hänestä toiminnan ei tarvitse olla mitään niin erikoistakaan. Nuori A toivoi myös, että saisi useammin päättää esimerkiksi toimintapäivien ohjelmasta. Nuori F oli sitä

mieltä, että toimintaa on liikaakin. Hän haluaisi, että nuoret saisivat päättää, milloin toimintaa on.

”No en mä oo oikein ikinä osallistunut niihin muutenkaan. En jaksa vaan osallistua, ei kiinnosta. Ehkä voisin mennä jos tulis olisi joku kiinnostava tekeminen.”(E)

”No toimintaa järjestetään mut se sit osallistuaks kaikki nii se on toinen tarina sitte. On tääl yhteist toimintaa kyl tarpeeks mut kaikki ei aina vaa ilmesty paikalle ku kaikkii ei vaa kiinnosta ja sit se on todella hankalaa ettii sellast mikä kiinnostas kaikkii.” (D)

”Liiankin.” Kuinka usein sun mielestä voisi olla toimintaa? ”Sit ku nuoret haluaa ite, eikä sillai et ohjaajat päättää.”(F)

Nuorille on selvästi tärkeää, että he saavat osallistua tarpeeksi esimerkiksi toimintapäivän suunnitteluun. Mielipiteet asiasta jakautuivat, kolmen nuoren mielestä toimintaa on nyt sopivasti, yhden mielestä liikaa, yhden mielestä voisi olla enemmänkin ja yksi ei ole osallistunut yhteiseen toimintaan, koska ei ole ollut kiinnostavaa tekemistä. Myös toisten nuorten osallistumiseen kiinnitettiin huomiota. Haastattelussa on käynyt ilmi aiemminkin, että nuoret toivovat toimintaan osallistumista, vaikka olisi yli 18-vuotias. Osallistumista toivottiin myös vaikka toiminta ei juuri sillä kerralla miellyttäisikään.

6.6.2 Vaikuttaminen

Lapsen ja nuoren mielipiteen ilmaiseminen ja osallisuuden vahvistaminen nähdään keskeisenä lastensuojelutyön tavoitteena. Lastensuojelulain 5 § mukaan lapselle tai nuorelle on turvattava ikää ja kehitystasoa vastaavalla tavalla oikeus saada tietoa häntä koskevassa lastensuojeluasiassa ja mahdollisuus esittää siinä mielipiteensä. Lastensuojelun tarvetta arvioidessa tulee kiinnittää erityistä huomiota lapsen tai nuoren mielipiteisiin ja toiveisiin. (Timonen-Kallio 2010, 6.)

Osallisuuden yhtenä perusmerkityksenä on tietynlaatuinen osallistuminen. Osallisuus toteutuu, kun lapsi tai nuori pääsee osallistumaan tietynlaiseen toimintaan tietynlaisessa ilmapiirissä. Tällöin heillä on mahdollisuus tulla kuulluksi ja vaikuttaa.

Tämä voi olla osallisuutta omassa asiassa, mahdollisuus kertoa mielipiteensä ja tulla kuulluksi kun nuoren asioista päätetään. Osallisuuden toteutuminen edellyttää aikuiselta nuoren kunnioittamista ja sellaisen ilmapiirin luomista kohtaamiseen, jolloin nuori voi tuntea aikuisen arvostavan ajatuksiaan. (Nivala 2010, 19.)

Nuoret kokivat, että saavat vaikuttaa omiin asioihinsa tarpeeksi Metsämaalla. Suurin osa vastasi kysymykseen lyhyesti myöntävästi. Nuori D toi esille luottamuksen merkityksen eli kun on luottamuksen arvoinen, saa enemmän vastuuta ja vapauksia. Nuori A toivoi voivansa vaikuttaa enemmän asioihin, joita hänen sosiaalityöntekijänsä päättää, hän esimerkiksi haluaisi saada opintotuen suoraan itselleen. Nuori E mietti tulevaisuuttaan ja toivoi pystyvänsä vaikuttamaan siihen. Hän kertoi toivovansa salaa itselleen työpaikkaa.

”Pystyn. Tällä hetkellä mä olen pedannu hommani ihan siihen malliin et mä pystyn aika pitkälti määrittelemään omii asioitani et taas on niinku kysymyksessä se luottamus ja se et kui paljo on ansainnu sitä vapautta. Ni vähä sit senki mukaa katotaa et pystyyks päättämään omist asioistaan yhtään mitään.”(D)

Neljä nuorista oli sitä mieltä, että he pystyvät vaikuttamaan nuortenkokouksissa. Nuori B koki, ettei nuortenkokouksista ole ollut koskaan mitään hyötyä. Hänen mielestään osa nuorista kyllästyy nopeasti, eivätkä jaksaa kuunnella, jolloin kokous menee muiltakin pilalle, kun ei jakseta enää keskittyä. Nuortenkokouksesta on tullut enemmänkin rutiini, jossa tehdään ne pakolliset asiat. Hän koki myös turhana viikko-ohjelmien täyttämisen. Ratkaisuksi hän ehdotti tiukempaa kuria nuorten kokouksiin ohjaajan osalta.

”No eihä niist nuortekokouksist oo ikän ollu mitää hyötyy kenellekkää. No iha sama mitä me siel löpistää.” Miten niin? No se tuntuu ain menevä sellaseks hulabalooks se koko kokous.. ettei se oo sellanen ku se pitäs ol.” Millainen sen pitäisi olla? Noku siel o sillai et jos siel ruvetaa puhuu jostai asiasta ni jotku rupee turhautuu ja sillai niiku lopetetaa ny jo ja.. Ja siit ei tuu enää mitää, kukaa ei pysty keskittyä enää. Et siin tehdää vaa ne rutiinit, täytetää viikko-ohjelma, syödää ja mennää pois. Ei siit oo enää mitää hyötyy. Ja kyl me ny tiedetää millai mee viikko menee.” Ratkaisu? Kurinpalautusta siihen.”(B)

Nuori D totesi myös, että osa nuorista ei jaksakaan keskittyä mutta se on sitten heiltä itseltään pois. Hän koki kuitenkin saavansa nuortenkokouksissa äänensä kuuluviin ja vietyä omia asioitaan eteenpäin. Nuori E kertoi, ettei ole käynyt enää lainkaan nuorten kokouksissa, koska ei jaksakaan keskittyä eikä kuunnella.

”Saa siel ainaki äänes kuuluuvii jos haluaa.” Onko jotain mitä parantaisit nuorten kokouksessa tai vaikuttamisessa? ”No se on nyt iha hyvä mallis. Jos siel joku ny ei halua keskittyä ni se on sit häneltä pois et. Itte ku keskittyy siihe hommaa nii kyl siel ainaki omat asiat ainaki ajettuu eteenpäin.” (D)

6.6.3 Arvostaminen

Kysyin nuorilta onko ohjaajilla tarpeeksi aikaa heille. Kaksi nuorista koki, että ohjaajilla on liikaakin aikaa heille. Nuori F perusteli vastaustaan liiasta ajasta sillä, että hänen mielestään ohjaajat ”lässyttää” liikaa. Ohjaajat ovat ehkä viime aikoina joutuneet puuttumaan nuori F tekemisiin ja käytökseen, jonka hän kokee ”lässyttämisenä.” Hänen on vaikea ymmärtää rajoja ja sääntöjä ja sitä, että ne ovat hänen parhaakseen. Havaittavissa kapinointia sääntöjä sekä ohjaajia vastaan. Aiemmin haastattelussa nuori F on tuonut esille negatiivista asennettaan ohjaajia kohtaan. Nuori E oli myös sitä mieltä, että välillä ohjaajilla on liikaakin aikaa hänelle, tosin hän sanoi tämän naurahtaen, joten asia selvästi huvitti häntä. Nuori E on myös aiemmin kertonut, että hänen mielestään ohjaajat holhoavat häntä.

”Liiankin.” Miksi liikaa? ”No ku ne lässyttää liikaa.” (F)

Nuori C koki, ettei hän osaa vastata kysymykseen, sillä on asunut Metsämaalla vasta pari kuukautta. Hän myös totesi, ettei ajatus oikein kulje. Nuori B koki, että ohjaajilla ei ole tarpeeksi aikaa hänelle, sillä aikaa kuluu niin paljon paperitöihin. Hänen mielestään asiaan ei ole ratkaisua sillä ne paperityötkin on tehtävä joskus.

”Sillo ku ne ei oo toimistos.. Eli ei. Ei siin aut mikää. Pakko ne paperityötki o joskus tehd. Ja kaikki ei tee yövuoroi misä pystys tekee niit.” (B)

Nuori D koki, että hänen ja ohjaajien aikataulut menevät usein ristiin. Hänellä ei ole aikaa ohjaajille. Nuori A koki, että ohjaajilla on aikaa. Jos hän kaipaa juttuseuraa, niin yleensä hän menee pyytämään ohjaajaa juttelemaan. Toisaalta hän totesi, että jos

ei ole aikaa, hän ”pistaa jonkun koville”, jotta hänet huomioidaan. Tämä kertoo siitä, että nuori A kaipaa aikuisen huomiota ja seuraa ja jos ei sitä saa, hän tekee jotakin kiinnittääkseen ohjaajien huomion. Vastaukset jakautuivat melko paljon. Kolme nuorista kuitenkin koki, että ohjaajilla on heille aikaa tai jopa liikaa aikaa. Kahden nuoren mielestä aikaa ei ole, syystä tai toisesta ja yksi nuori ei osannut sanoa.

”On yleensä. Menen vain pyytämään juttuseuraa niin se yleensä onnistuu. Jos ei ole aikaa niin pistän jonkun niin koville että minun kanssani jutellaan, otetaan kontaktia.” (A)

Neljä nuorista koki, että heitä Metsämaalla heitä kohdellaan hyvin ja arvostetaan. Nuori A lisäsi, että ohjaajat kohtelevat hyvin mutta toiset nuoret voisivat kohdella paremminkin. Nuori B koki, että hänen mielipiteensä kuunnellaan. Nuori E mielestä häntä kohdellaan kuin vankia, hän haluaisi mennä yökylään mutta ohjaajat ovat kieltäneet. Hän ei haluaisi rikkoa kuitenkaan sääntöjä. Hän puhui jälleen ohjaajien holhoavan häntä liikaa.

Kaveriporukassa kaikkia nuoria kohdeltiin hyvin ja he vastasivat kysymykseen lyhyesti myöntävästi. Nuori F kertoi, että kavereidensa seurassa hän kokee olonsa rennoksi. Hän koki myös, että kaverit pitivät häntä tasa-arvoisena.

”No mä oon ainakin rento niiden kans ja ne osaa pitää mua tasa-arvoisena.” (F)

Kaikki nuoret kokivat olevansa tärkeitä, yksi nuori ei osannut vastata kysymykseen. Nuori B toi esille kuinka paljon ohjaajat tekevät nuorten hyväksi töitä. Nuori F pyysi tarkennusta, mitä tarkoitan kysymyksellä. Hän ei osannut vastata kysymykseen. Voi olla, että nuori F ei täysin ymmärtänyt, mitä kysymyksellä tarkoitan ja koki sen hankalaksi.

”Nojoo kyllähän oi ohjaajat aika paljo tekee kuitenkin meitä hyväks hommi.. Sama palka ne sais vaik ei ne tekis.” (B)

6.7 Itsenäistyminen

Kysyin nuorilta mistä tietää, että on valmis asumaan itsenäisesti. Esiin nousi monelta, että arkiaskareet tulee sujua ongelmitta esimerkiksi siivous, ruuanlaitto ja laskujen maksaminen. Kuten myös se, että ei tarvitse enää niin paljon apua ohjaajilta. Nuori B mielestä yksin asuminen on kuitenkin niin iso asia, ettei siihen voi olla oikeastaan koskaan valmis mutta lähelle voi päästä. Hänen mielestään kokeilemalla sen sitten lopulta tietää, onko valmis.

”Ku osaa hommat, ruuanlaitto, maksaa laskut. Käyttäytyminen, se pitää olla hyvää. Kaikki tollaset perusasiat pitää osata.” (C)

”Ei mistään. Sit ku kaikki alkaa sujuu sillai hyvi. Sit ku se arki pyörii sillai et o mahdollisimma vähä ohjaajat niiku auttaas, ni sillo se o niiku lähimpän. Mut onha se sillonki iha eri silti. Ei siit koskaa tiä onks siihe valmis, se vaa täytyy sit kokeil.” (B)

Nuori A toi esille, että silloin on valmis, kun ajatus yksin olemisesta ei pelota. Nuori D mietti asiaa omalta kohdaltaan ja toi myös esille, että kykenee olemaan yksin. Hän myös mainitsi elämänhallinnan taidon, arkiasioiden sujumisen ohella.

”Siitä että no tässä yksiössä jos on kyse esimerkiksi musta. Ni se että tuo väliovi on kiinni ja se, että jos ohjaaja kysyy jotai asiaa et viittiks hoitaa tän nii mä vastaan että joo mä oon hoitamassa sitä tai et mä oon hoitanut sen asian jo. Et ei tarvii murehtii, et mulla ei oo mitään pakottavaa tarvetta mennä tonne toiselle puolelle. Mun ei periaattees siin kohtaa tarteis olla, et ei tarvi enää mitenkään pakollisesti yhteydessä Metsämaahan. Se siis et kykenen hoitamaan asiani itse.. siinä kohtaa siinä ei oo siis mitään muuta ku kuulumisten vaihtoa nii siinä kohtaa on valmis muuttaa omilleen. Se, että on valmiudet lähtee täältä pois. Just tollaset papereiden hoitamiset, et pystyy niit hoitaa itte, raha-asioita kontrolloida, rahaa siis iha itsenäisesti. Se et kykenee myös joskus olemaan yksin ja, ja hallitsee itte omaa elämääs.” (D)

Vastauksesta voi päätellä, että nuori D on pohtinut asiaa syvällisesti. Hän toi esille niin konkreettisia asioita kuin elämänhallinnallisia asioita. Vastauksesta kuvastuu, että hän on omaksunut itsenäistymisyksikön perusajatuksen ja ymmärtää, mihin toiminnalla pyritään.

Nuori F koki olevansa jo valmis muuttamaan itsenäisesti. Hän ei osannut kuvailla, mistä sen tietää. Hän totesi vain tietävänsä, että on valmis. Nuori E mielestä kokemus

siitä, että pärjää omillaan, on tärkeintä arjen toimintojen osaamisen ohella. Kaikilla paitsi yhdellä nuorella oli jonkinlaisia esimerkkejä asioista, joista tietää, että on valmis muuttamaan itsenäisesti.

”Kokee, että pärjää.. Tärkein asia. Sit päivän askareet osaa tehdä, siivoukset, ruuat ym.” (E)

Kahdella nuorella (C ja F) oli suunnitelmissa muuttaa pois Metsämaalta heti täytettyään 18-vuotta. Kahdella nuorista (A ja E) oli jo ajatuksia poismuuttamisesta. Nuori A koki jo olevansa valmis asumaan itsenäisesti. Nuori E kertoi, että poismuuttaminen on käynyt mielessä ja hän on katsellut myös vuokra-asuntoja. Häntä kuitenkin ahdistaa tulevaisuus, hän haluaa vielä katsoa, miten menee ennen kuin muuttaa. Nuori D kertoi myös, että alun perin hänen tarkoituksensa oli muuttaa pois heti kun tulee täysi-ikäiseksi mutta on nyt muuttanut mieltään. Hänen suunnitelmanaan on käydä koulu hyvin ja saada elämä kontrolliin ennen muuttoa pois.

”No oon kattellu vuokra-asuntoja. On se käyny jo mielessä. Mutta katotaan nyt millai menee, en oikein tiedä vielä mitä tulevaisuudessa tapahtuu. En nyt oikeen osaa sanoa. Ahdistaa jos joudun kuseen.” (E)

Nuori B koki muuton ajankohtaiseksi seuraavan vuoden sisällä. Se riippuu siitä, kuinka hänellä menee. Jos menee hyvin, niin muuttoa voi harkita ja jos menee huonosti, niin hän asuisi vielä Metsämaalla jonkin aikaa.

Viisi nuorista koki, että sillä hetkellä eivät tarvitse lisää tukea itsenäistymisensä edistämiseksi. He kokivat saavansa tarpeellisen tuen. Nuori D totesi, että Metsämaalta saa pyytämättäkin kaiken tarvitsemansa avun, se vain tarvitsee osata ottaa vastaan. Nuori F koki tarvitsevansa tukea rahankäytössä.

”En, mä saan kaiken tarvittavan. Täältä saa kaiken tarvittavan pyytämättäkin jos ne osaa vaan käyttää ja ottaa vastaan.” (D)

Tulevaisuutensa nuoret näkivät positiivisena. Toiveissa heillä oli muun muassa hyvä työpaikka, perhe, oma asunto. Myös raha ja tavaroiden omistaminen oli toiveissa.

Osalla nuorista oli edessä asepalveluksen suorittaminen. Nuori A totesi, ettei vielä tiedä, mitä tulevaisuus tuo tullessaan.

”Mä meen töihi, perusta perhee joskus ja sit kaikki o hyvi. Ja mul o paljo rahaa ja sit mä osta kaikkee. Rahaa toivon. Ja vaimon ja lapsii ja hyvä sohva ja TV.” (C)

”Käyn koulun loppuun.. Haluan omistaa asunnon. Ei ole oikeastaan tarkkaa suunnitelmaa. En vielä tiedä minne polkuni vie.” (A)

7 YHTEENVETO JA POHDINTAA

Haastattelujen tuotokset olivat antoisaa analysoitavaa. Suurin osa nuorista pohti asioita syvällisesti ja kertoi avoimesti mielipiteitään. Huomasin, että kahdella nuorella ei ollut kovin suurta motivaatiota vastata kysymyksiin tai he eivät jaksaneet keskittyä. Yritin kannustaa nuoria jaksamaan haastattelun loppuun asti ja pidimmekin yhden nuoren kanssa tauon haastattelun puolesta välissä.

Tutkimustehtäväni olivat: millaisena nuoret kokevat oman hyvinvointinsa sekä asiakastyytyväisyyden kartoitus. Koska haastattelin ainoastaan nuoria ja kysyin heidän omasta hyvinvoinnistaan, tulee tutkimustuloksista hyvin esille nuorten oma kokemus hyvinvoinnista. Asiakastyytyväisyys kävi ilmi haastatteluista, mihin nuoret ovat tyytyväisiä Metsämaalla asuessaan ja missä olisi kehitettävää. Myös se, kuinka hyvinvoiviksi nuoret itsensä kokevat, kertoo tyytyväisyydestä yleisesti.

Hyvinvointi muodostuu monista eri osa-alueista. Kaikki nuoret kokivat terveytensä pääosin hyvänä ja perustarpeiden olevan kunnossa. Moni heistä harrasti säännöllisesti liikuntaa. Nuorilla oli käsitys siitä miten terveyttä ylläpidetään.

Lähes kaikki nuoret olivat tyytyväisiä huoneeseensa/yksiöönsä. Yksi nuori toivoi voivansa sisustaa huonettaan esimerkiksi tapetoimalla. Nuoret tarvitsevat myös omaa aikaa. Muutama nuorista koki, etteivät he pysty olemaan kunnolla rauhassa omassa huoneessaan. Musiikki ja muu hälinä vaikeuttivat asiaa.

Tuloksista käy ilmi, että nuoret kaipaavat aikuisen aikaa ja huomiota. Ohjaajien toivottiin viettävän enemmän aikaa osaston puolella nuorten kanssa. Toimistossa työskentely tulisi saada minimiin. Suurimmalla osalla nuorista oli hyvät välit ohjaajiin. Erityisesti omaohjaaja oli nuorille tärkeä henkilö, johon nuoret voivat luottaa. Nuoret kaipasivatkin enemmän kahdenkeskistä aikaa ja keskustelua omaohjaajansa kanssa. Toiminnan toivottiin tapahtuvan talon ulkopuolella. Nuoret tiesivät myös hyvin, mikä on omaohjaajan rooli ja tehtävät. Tärkeäksi koettiin myös ohjaajien tekemä työ nuorten hyväksi.

Tuloksista käy ilmi, että rahankäytön suunnittelussa nuorilla oli eniten puutteita ja tässä asiassa he kaipasivat lisätukea. Suurin osa ei juuri suunnitellut rahankäyttöä. Nuoret kuitenkin tiedostivat, että se ei toimi ja tarvitsevat lisää tukea suunnittelussa. Tukea nuoret saivat kuitenkin tälläkin hetkellä kokemuksensa mukaan hyvin. Vastaavasti kaksi nuorista laski ja suunnitteli hyvinkin tarkkaan rahankäyttönsä.

Kaverit ja ystävät olivat monelle nuorelle merkittävä osa hyvinvointia. Tulosten perusteella nuoret kokivat, että saavat tavata ystäviään vapaasti Metsämaalla sekä ulkopuolella. Tuloksista huomasi, että Metsämaan nuorista on tullut ystäviä keskenään ja he viettävät paljon aikaa yhdessä. Metsämaalla on nuorten kesken hyvä henki. Tulosten perusteella yhteishenkeä kuitenkin parantaisi se, että kaikki nuoret osallistuisivat aktiivisesti yhteiseen toimintaan. Osallistumista toivottiin erityisesti niiltä, jotka ovat jo täyttäneet 18 eikä heillä ole velvollisuutta enää osallistua.

Nuorille oli tärkeää saada osallistua yhteisen toiminnan suunnitteluun. Osa nuorista toivoi yhteistä toimintaa olevan vielä enemmän. Osalle taas toimintaa oli nykyisellään riittävästi. Toiminnan ei tarvitsisi olla niin erikoistakaan, tärkeimmäksi koettiin yhdessäolo. Haasteeksi tiedostettiin, että on hankala etsiä kaikkia miellyttävää tekemistä.

Vaikuttaminen nuortokokouksissa onnistui suurimman osan mielestä hyvin. Nuorten kokousta toivottiin kuitenkin kehitettävän niin, että ohjaajat pitäisivät tiukempaa kuria kokouksen aikana. Tuloksista kävi ilmi, että osa nuorista ei pystynyt keskittymään nuorten kokouksissa. Yksi nuorista ei tämän takia osallistunut kokouksiin enää lainkaan. Nuoret kokivat, että he pystyvät vaikuttamaan omiin

asioihinsa ja, että heidän mielipidettään arvostetaan. Vastausten perusteella Metsämaalla nuorilla on hyvät vaikutusmahdollisuudet.

Tulosten perusteella Metsämaalla asumisen hyväksi puoleksi nousi ehdottomasti vapaudet ja mahdollisuus joustaa sekä sopia yksilöllisesti säännöistä. Vain kaksi nuorista koki säännöt ja rajat holhoavana ja havaittavissa oli kapinointia erityisesti ohjaajia kohtaan. Tämä kapinointi on osa normaalia nuoren kehitystä ja kaikki nuoret kapinoivat jossakin vaiheessa sääntöjä ja rajoja vastaan, asuivat he sitten missä tahansa. Lastensuojelulaitoksessa asuville nuorille rajat ja säännöt ovat hyödyllisiä ja osa nuorista koki, jopa omasta mielestään, voivansa paremmin niiden ansiosta. Vastaavasti osa nuorista toivoi vieläkin tiukempaa kuria ja esimerkiksi, jos sääntöjä rikotaan, toivottiin ohjaajien antavan sanktioita.

Tulevaisuus koettiin valoisaksi mutta myös ahdistavaksi ja jännittäväksikin. Se, mitä tulevaisuus tuo tullessaan oli vielä monelle arvoitus, josta kertoo myös lause: ”en vielä tiedä minne polkuni vie.” Osalla nuorista motivaatio opiskeluun oli hukassa. Yhdellä nuorella oli ajatuksia yhteiskunnan tuella elämisestä mutta toisaalta hänelläkin oli haave työpaikasta tulevaisuudessa. Onko tämä ajatusmalli mahdollisesti peräisin jo kotoa, jos vanhemmat ovat esimerkiksi olleet työttöminä ja toimeentulotuen piirissä ja nuori on saattanut huomata, että toimeen tulee vaikka ei töissä kävisikään. Kaikilla paitsi yhdellä nuorella oli opiskelupaikka ja työnteko koettiin tulosten perusteella kuitenkin merkittäväksi ja tärkeäksi asiaksi. Lähes kaikilla oli jo jonkinlaista työkokemusta.

Nuorten vastauksista voi päätellä, että enemmistö nuorista on tyytyväisiä asuessaan Metsämaalla. Nuorilta tuli myös hyviä kehittämisideoita. Oma hyvinvointi koettiin pääosin hyväksi kaikkine osa-alueineen. Tuloksista heijastuu lähes kaikkien nuorten kohdalla pääosin positiivinen kokemus Metsämaalla asumisesta. Tästä kertoo myös se, että kaksi nuorista haluaisi jälkihuollon Metsämaalta. Ainoastaan yksi nuorista toi esille, ettei haluaisi asua Metsämaalla.

Olen tyytyväinen tutkimuksen tuloksiin. Sain vastaukset tutkimustehtäviini ja selkeän näkemyksen nuorten tämänhetkisestä hyvinvoinnista ja asiakastyytyväisyydestä. Teoriatiedon löytäminen oli helppoa mutta oleellisten

asioiden rajaaminen oli hankalaa, sillä hyvinvointi on hyvin laaja osa-alue. Tästä aihealueesta pystyisi varmasti tekemään enemmänkin tutkimuksia jatkossa. Olisi esimerkiksi mielenkiintoista toistaa tutkimus samoille nuorille vuoden päästä. Opinnäytetyötä tehdessä syvensin ja lisäsin ymmärtämystäni lastensuojelusta. Oma ammatillisuuteni kehittyi haastatellessani nuoria. Sain rohkeutta ottaa vaikeitakin asioita puheeksi.

Valmis opinnäytetyö toimitetaan Lehmuskololle sekä Itsenäistymisyksikkö Metsämaalle, jotta ohjaajat voivat hyödyntää tutkimustuloksia työssään.

LÄHTEET

- Aaltonen, K. 2011. Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Helsinki: Tietosanoma Oy.
- Aaltonen, M. Ojanen, T. Vihunen, R. Vilén, M. 2007. Nuoren aika. 2.-3. painos. Helsinki: WSOY.
- Allardt, E. 1980. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Porvoo: WSOY
- Autio, M. 2005. Kuluttava nuoruus, kuluttava elämä? Viitattu 5.10.2013. http://www.stat.fi/tup/tietotrendit/tt_02_05_kuluttava_nuoruus.html
- Cacciatore, R. 2013. www-sivut. Viitattu 23.10.2013. <http://www.raisacacciatore.fi/>
- Dunderfelt, T. 2011. Elämänkaaripsykologia. 14. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.
- Hienola, E. 2013. Maksuhäiriöt: Nuoret aikuiset miehet ovat iso riskiryhmä. Keski-suomalainen. 12.4.2013. Viitattu 5.10.2013. <http://www.ksml.fi>
- Hirsjärvi S. & Hurme H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Jälkihuolto-opas. 2004. Toim. Laaksonen, S. Sijaishuollon neuvottelukunnan julkaisuja 17. Saarijärvi: Gummerus
- Lastensuojelulaki. 2007. L 13.4.2007/417 muutoksineen.
- Lehmuskolo www-sivut. 2013. Viitattu 23.10.2013. <http://www.lehmuskolo.fi/>
- Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut. 2009. Terveiden edistämisen ohjelma. Viitattu 19.9.2013. <http://www.mll.fi/>
- Mäkelä, J. 2013. Henkilökohtainen tiedonanto. Lehmuskolo Oy. Pori. 10.9.2013
- Nivala, E. 2010. Lapsen oikeudet osallisuuden perustana. Teoksessa I. Tanskanen & E. Timonen-Kallio (toim.) Lapsen osallisuuden tukeminen lastensuojelutyössä. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 51. Turku: Turun AMK, 18-25.
- Nurmiranta, H., Leppämäki, P. & Horppu, S. 2009. Kehityspsykologiaa lapsuudesta vanhuuteen. Helsinki: Kirjapaja.
- Puonti, A. Saarnio, T. Hujala, A. 2004. Lastensuojelu tänään. Helsinki: Tammi.
- RFSU www-sivut. 2012. Seurustelu. Viitattu 12.10.2013. <http://www.rfsu.se/fi/>
- Saastamoinen, K. 2010. Lapsen asema sijaishuollossa – Käsikirja arjen toimintaan. Helsinki: Edita.

Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut. 2012. Viitattu 20.9.2013.
<http://www.stm.fi/>

Sosiaaliportti www-sivut. 2013. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 20.9.2013.
<http://www.sosiaaliportti.fi/>

Tilastokeskuksen www-sivut 2013. Viitattu 1.8.2013 <http://www.stat.fi/>

Timonen-Kallio, E. 2010. Lapsen osallisuuden vahvistaminen lastensuojelutyön keskiössä. Teoksessa I. Tanskanen & E. Timonen-Kallio (toim.) Lasten ja nuorten osallisuuden tukeminen lastensuojelutyössä. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 51. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, 6-17.

Timonen-Kallio, E. 2010. Umbrella-käsikirja - Itsenäisen elämän ABC. Turku: Turun AMK.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2010. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Työ- ja elinkeinoministeriön www-sivut 2013. Viitattu 5.10.2013. <http://www.tem.fi/>

Työn merkitys nuorille ei näytä vähentyneen. 2011. Savon Sanomat 21.9.2011. Viitattu 5.10.2013.

HAASTATTELUKYSYMYKSIÄ

1. Elintaso

Asumisolot

Oletko tyytyväinen omaan huoneeseesi?
Saatko tarvittaessa tarpeeksi myös omaa aikaa, olla rauhassa?
Millaiseksi koet Metsämaan kotina?
Mikä on mielestäsi hyvää Metsämaalla asumisessa?
Mikä on huonoa?

Koulutus

Mitä opiskelet?
Sujuuko koulu paremmin Metsämaalla asuessa kuin ennen Metsämaalla asumista?
Mitä aiot tehdä koulun jälkeen?

Työllisyys

Oletko ollut töissä Metsämaalla asuessasi?
Kuka auttoi työpaikan saannissa?
Kuinka kauan/usein olet ollut töissä?
Miksi teet töitä?
Osaatko tehdä työhakemuksen? Tiedätkö miten työhaastattelussa käyttäydytään?

Tulot

Saatko mielestäsi tarpeeksi rahaa käyttöösi Metsämaalta?
Saatko muualta kuin Metsämaalta rahaa?
Miten suunnittelet rahankäytön?
Saatko Metsämaalta tarpeeksi tukea ja ohjausta rahankäytössä?

Terveys

Millainen on tämänhetkinen terveydentilasi omasta mielestäsi?
Millä tavoin hoidat terveyttäsi? Kuinka usein harrastat liikuntaa ym.
Tupakoitko?
Käytätkö alkoholia?

2. Sosiaaliset suhteet

Perhe

Pidätkö yhteyttä/pitääkö perheesi sinuun yhteyttä? Kuinka usein?
Keneen pidät eniten yhteyttä ja kenet koet läheisimmäksi?
Tuetaanko ja kannustetaanko Metsämaalta tarpeeksi yhteydenpitoon perheeseesi?
Esim. kotilomat.
Tietävätkö perheenjäsenesi ja läheisesi mitä esimerkiksi kun on ruoanlaitossa 2.portaalla?

Ystävät ja seurustelu

Millaiset välit sinulla on muihin Metsämaan nuoriin?

Onko Metsämaalla ”hyvä henki”?

Ovatko vanhat ystävyys-suhteet säilyneet Metsämaalle muuttamisen jälkeen?

Tuetaanko Metsämaalta ystävyys-suhteitasi?

Seurusteletko?

Suhteet ammattilaisiin

Millaiset välit sinulla on Metsämaan ohjaajiin?

Miten omaohjaajasuhde eroaa suhteestasi muihin ohjaajiin?

Miten parantaisit sinun ja omaohjaajan työskentelyä?

Millaiset välit sinulla on opettajiin?

3. Itsensä toteuttaminen

Vapaa-ajan toiminta

Mitä harrastat?

Harrastitko tätä harrastusta jo ennen Metsämaalle muuttoa?

Miksi harrastus on sinulle tärkeä?

Tukeeko Metsämaa harrastustasi?

Järjestetäänkö Metsämaalla tarpeeksi yhteistä toimintaa?

Vaikuttaminen

Pystytkö vaikuttamaan tarpeeksi omiin asioihisi? (Jos et, miten haluaisit vaikuttaa enemmän?)

Tunnetko, että nuorten kokouksissa saat äänesi kuuluviin ja pystyt vaikuttamaan asioihin?

Arvostaminen

Koetko, että ohjaajilla on tarpeeksi aikaa sinulle?

Miten koet, että sinua kohdellaan Metsämaalla? Arvostetaanko sinua yksilönä?

Entä kaveriporukassa?

Tunnetko olevasi tärkeä?

4. Itsenäistyminen

Mistä mielestäsi tietää, että on valmis asumaan itsenäisesti?

Milloin olet suunnitellut muuttavasi pois Metsämaalta?

Tarvitsetko tukea ja apua muuttaessasi? Tiedätkö kuka auttaa sinua ja mistä voit saada tukea?

Tarvitsetko lisää tukea itsenäistymisesi edistämiseksi? Millaista tukea?

Millaisia tulevaisuudensuunnitelmia sinulla on? Mitä odotat tulevaisuudelta?

(Kysyttävää haastattelusta tai jotakin lisättävää?)

SUOSTUMUSLOMAKE HAASTATELTAVALLE

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden tiedekunta, Pori

Inga Vainiala

Teen opinnäytetyötäni sosiaalialan koulutusohjelmaan liittyen Satakunnan ammattikorkeakoulussa. Opinnäytetyöni aiheena on Metsämaan Itsenäistymisyksikön asukkaiden hyvinvointi sekä tyytyväisyys itsenäistymisyksikön toimintaan. Tutkimus toteutetaan haastatteleamalla itsenäistymisyksikössä asuvia nuoria. Haastattelun teemana on hyvinvointi ja nuorten tyytyväisyys Metsämaan toimintaan. Keskeistä on kuulla nuorten omaa näkemystä ja kokemusta hyvinvoinnistaan.

Haluan haastatella sinua tutkimuksessa. Allekirjoittamalla tämän suostumuksen annat luvan sinulle tehtävään haastatteluun, sekä haastattelun pohjalta saadun aineiston käyttöön opinnäytetyössä. Tarkoitukseni on nauhoittaa haastattelu, mutta voit myös kieltäytyä nauhoituksesta. Sinulla on oikeus kieltäytyä tutkimuksesta missä tahansa tutkimuksen vaiheessa. Käsittelen tiedot ehdottoman luottamuksellisesti, eikä sinua voida tunnistaa lopullisessa työssä. Kerättyä tietoa käytetään ainoastaan opinnäytetyön tekemiseen ja kaikki haastatteluaineisto tuhoetaan tutkimuksen valmistuttua.

Annan suostumukseni tähän haastatteluun ja olen saanut tarpeeksi tietoa siitä mihin tarkoitukseen ja miten antamani tietoja käytetään.

Paikka ja aika

Haastateltavan allekirjoitus ja
nimenselvennys